

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Ústav pedagogických věd

Pedagogika

Michaela Mervartová

**Postoje rodičů žáků 1. stupně základní
školy k domácím úkolům**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí: Mgr. Klára Šed'ová, Ph. D.

2013

*Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně
na základě studia uvedené literatury a realizace vlastní výzkumné sondy.*

.....

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé práce, Mgr. Kláře Šed'ové, Ph. D. za její cenné rady a připomínky a také za její vstřícný přístup a ochotu, se kterou ke konzultacím a vedení mé práce přistupovala.

Děkuji také všem respondentům a vedení školy, protože díky nim mohla tato práce vzniknout.

Anotace

Tématem mé bakalářské práce jsou Postoje rodičů žáků základní školy k domácím úkolům. Práce je rozdělena na tři části. V první z nich se věnuji vymezení teorie, která je potřebná k lepšímu porozumění danému tématu. Popisuji zde, co je domácí úkol a jaké jsou jeho funkce. Následně se v této části věnuji rodičovské pomoci s domácími úkoly (tedy vztahy mezi rodinou a školou, názorům rodičů na domácí úkoly a rolím rodičů při plnění domácích úkolů jejich dětmi). Teorie je pro mne klíčovou v následné analýze získaných dat o postojích rodičů k domácím úkolům. Druhá část práce je zaměřena na popis metodologie kvantitativního výzkumu a poslední část práce obsahuje analýzu mnou získaných dat. Popisuji zde, jaké názory mají rodiče na to, co je domácí úkol a ukazují, jak se liší jejich představa o pomoci dětem s domácími úkoly. Také uvádím názory rodičů na funkce domácích úkolů a jejich kompetentnost dětem s nimi pomáhat. V celé této části popisují na základě různých charakteristik postoje rodičů k domácím úkolům.

Anotace

This thesis deals with Attitudes of parents of elementary school pupils towards homework. The thesis has three parts: the first part deals with relevant theory necessary for understanding of the topic. I describe what a homework is and its functions. Next, I deal with parental help with homework (i. e. relations between school and the family, parent's opinions on homework and their role in their children's homework). Theory is the key for subsequent analysis of data about parent's attitudes towards homework. The second part of the thesis aims at description of the methodology of quantitative research and the last part contains the analysis of the collected data. I describe what are the opinions of parents are about what a homework is and how their ideas about helping their children with homework differs. I also introduce the parent's opinions on the function of homework and their competency in helping with their children's homework. This entire part delas with parental attitude to homework based on various characteristics.

Klíčová slova: domácí úkol, funkce domácích úkolů, vztah školy a rodiny, role rodičů, postoje rodičů k domácím úkolům, domácí učení

Key words: homework, function of homework, relationship between school and family, role of parent, parental attitudes to homework, home teaching

Obsah

Úvod.....	1
1. Domácí úkol.....	3
1.1 Definice domácího úkolu	3
1.2 Funkce domácích úkolů aneb k čemu jsou.....	4
1.2.1 Nefunkční domácí úkoly.....	6
2. Rodiče a domácí úkol.....	8
2.1 Vztah rodičů a školy v souvislosti s domácími úkoly	9
2.2 Názory rodičů na potřebnost domácích úkolů	11
2.3 Jak rodiče dětem pomáhají	12
2.4 Proč rodiče dětem nepomáhají	14
3. Metodologie výzkumu	17
3.1 Výzkumný problém a hlavní výzkumná otázka	17
3.1.1 Další výzkumné otázky	17
3.2 Cíl výzkumu	18
3.3 Volba výzkumného designu	18
3.4 Konstrukce dotazníku	18
3.5 Výběr výzkumného vzorku.....	19
3.6 Charakteristika vzorku a administrace dotazníku.....	20
4. Výsledky výzkumu	21
4.1 Kdo a jak podporuje dítě při práci na domácích úkolech.....	22
4.2 Názory rodičů na funkci domácích úkolů	25
4.3 Míra zátěže.....	29
4.4 Místo domácích úkolů v domácí logistice	32
4.5 Kompetentnost rodičů	33
5. Shrnutí.....	37
Závěr	39
Použitá literatura	40
Přílohy.....	42
Distribuovaný dotazník	42
Vzor vyplněného dotazníku	45

Úvod

Tématem práce jsou postoje rodičů žáků prvního stupně základní školy k domácím úkolům. Úkoly jsou ve školách stále zadávány a tak je otázka domácích úkolů stále aktuálním tématem. Do domácí učební práce dětí je zapojena i rodina. Každá rodina má na domácí úkoly a pomoc dítěti s jejich plněním pochopitelně jiný názor a tudíž k nim zaujímají rozdílné postoje.

Domácí úkoly dávají rodičům příležitost ke spolupráci rodiny a školy na vzdělávání žáků. Rodiče dostávají možnost ovlivnit vzdělání svých dětí nejen výběrem školy, ale také formou domácího učení a připravování se s nimi na další školní den a povinnosti s ním související. Zdali tuto spolupráci vnímají rodiče kladně či záporně je již věc druhá. Domácí úkoly však poskytují rodičům informace „o postupu výuky ve škole a o způsobech, jak se jejich děti s požadavky školy vyrovnávají“ (Maňák, 1992, s. 5).

Považuji toto téma za aktuální a zajisté i přínosné pro pedagogiku. Toto téma propojuje dvě části pedagogických věd, vzdělávání dětí v institucích k tomu určených (školách) a výchovu a vzdělávání dětí v rodině. Jelikož mohou existovat různé typy pomoci dětem s domácími úkoly ze strany rodičů a také různé postoje rodičů k domácím úkolům, je žádoucí je zmapovat

Ačkoli domácí úkoly existují ve vzdělávání již dlouho, Maňák (1992) tvrdí, že problémem se stávají až od poslední čtvrtiny 19. století v souvislosti se zvýšenými požadavky na úroveň vzdělání, což školy nutí zvyšovat své požadavky na žáky. Domácí úkoly však téměř „nevzbuzují pozornost, pedagogické teorie, a jejich problematika se většinou řeší na úrovni organizování žákovské práce ve škole a doma“ (Maňák, 1992, s. 7). Nyní se rozmáhá trend kritiky školství a samotných učitelů ze strany rodičů. Je tedy otázkou, zdali i domácí úkoly podléhají kritice. Domácí úkoly na poli české pedagogiky mapují především dva zdroje. Prvním z nich je analýza dlouhodobého výzkumu provedeného před a po normalizaci, a to publikace *Problém domácích úkolů na základních školách*, již publikoval Maňák v roce 1992. Druhou publikací je pouze dva roky stará studie *Role rodičů v domácí přípravě do školy* od Pospíšilové (2011). Kromě těchto publikací existuje řada dalších prací, které se však otázce domácích úkolů věnují jako dílčímu tématu při studiích vztahů mezi rodinou a školou. O něco lépe zmapovanou problematiku domácích úkolů mají zahraniční autoři. Ve své práci budu odkazovat jak na české tak

i na zahraniční autory.

V první části práce se zabývám především tím, co to domácí úkol je a co vše je s ním spojené tedy jeho funkcemi a tím, proč se stává nefunkčním. A dále tím, co vše může ovlivnit postoje rodičů k domácím úkolům, tedy vztahem rodiny a školy, názory rodičů na potřebnost domácích úkolů, tomu jak dětem pomáhají, ale také proč nepomáhají s domácími úkoly. Následující empirická část se věnuje již samotným postojům rodičů k domácím úkolům jejich dětí „v praxi“. Výzkumnou sondou jsem zjišťovala, zdali rodiče dětem pomáhají, jak jednotliví respondenti vnímají potřebu zadávání domácích úkolů i potřebu jejich pomoci dětem s domácími úkoly a jaké postoje vůči úkolům zaujmají. Poslední část práce tvoří shrnutí nad zjištěnými daty a dále závěr celé mé práce.

1. Domácí úkol

Do vzdělávání dítěte je velkou měrou zahrnuta i rodina. Samozřejmě škola je stále tou, která má ve svých rukou vzdělávání žáka, avšak částečná odpovědnost za vzdělávací výsledky dítěte se přenáší i na rodinu, především formou domácích úkolů a domácí přípravy (Štech & Viktorová, 2001). Právě rodina by měla být tou, která pokládá základní stavební kameny učení dítěte, na kterých pak může škola dále stavět (Coleman in Šedřová, 2004).

1.1 Definice domácího úkolu

Domácí úkoly jsou definovány jako: „učební nebo praktické činnosti, které žáci vykonávají mimo vyučovací dobu, zpravidla doma. Má přímý vztah k vyučování, podporuje osvojování učiva, rozšiřuje je nebo prohlubuje. Povaha a rozsah domácích úkolů není na našich školách předepsán“ (Průcha, Walterová & Mareš, 1995, s. 52). Maňák (1992) ve své knize tvrdí, že domácí úkoly jsou nedílnou součástí vyučování. Další definice domácího úkolu, kterou bych ráda uvedla, říká, že „domácí úkol může být definován jako úkol udělený učitelem určený k plnění mimo školní hodiny“ (Cooper in Patall, Cooper & Robinson, 2008, s. 1040)¹. Také Painterová (2003, s. 5) připisuje domácím úkolům určité charakteristické rysy. Uvádí, že domácí úkol je důležitý průsečík mezi školou a domovem a také je základním kamenem učebního procesu. Všichni výše uvedení autoři potvrzují vztah domácích úkolů k vyučování. Jak Průcha a kol., tak i Cooper hovoří o domácích úkolech jako o činnosti, která je se školou spjata avšak ne vykonávána během vyučování. Z definice Průchy a kol. na rozdíl od definice Coopera a charakteristiky domácího úkolu Painterové není vidět potřeba zapojení rodičů. Painterová je toho názoru, že domácí úkol není pouze součástí školy ale i domova. Cooper zas říká, že domácí úkol je určen učitelem k plnění mimo školu, tedy doma. Totéž jak Cooper tvrdí i Průcha a kol. avšak více zdůrazňuje osobu žáka, než domácí prostředí. Já se přikláním k názorům Painterové a Coopera, kteří zahrnují do problematiky domácích úkolů i mimoškolní prostředí, tedy domov, rodinu a rodiče a jejich případnou pomoc dětem, které se ve svém šetření budu věnovat.

Dalším pojmem, který je třeba vymezit, je pojem domácí učení, který Šedřová (2009) vymezuje jako činnost, kterou dítě vykonává doma. Při této činnosti

---

¹ Homework can be defined as tasks assigned by schoolteachers intended for students to carry out during nonschool hours. (Cooper in Patall, Cooper & Robinson, 2008, s.1040)

dítě plní domácí úkoly nebo se učí do školy (připravuje na test, písemnou práci, opakuje probíranou látku,...). Činnost musí být spojená se školou. Zde je tedy vidět, že pojem domácí učení je širší než pojem domácí úkol. Je zde řečeno, že je to činnost, kterou dítě vykonává doma a v rámci této činnosti plní mimo jiné i domácí úkoly. Domácí úkol je tedy podmnožinou domácího učení.

V definici od Průchy a jeho spoluautorů, v definici Coopera i v definici Šed'ové, je vidět, že tato činnost musí být vykonávána jindy než ve vyučování, a to tedy zpravidla jak název konotuje doma, ale musí zde být podmínka spjatosti s vyučovacím obsahem. Tento fakt potvrzuje i definice Painterové (2003), která říká, že činnost musí být vykonávána za účelem něco se naučit, získat nové vědomosti a znalosti, což se do značné míry očekává od instituce školy. Důležitý je i Maňákův dodatek (jak už bylo uvedeno výše), že domácí úkol je součástí vyučování, z čehož vyplývá, že i přesto, že dítě plní domácí úkoly doma, je stále tato činnost úzce spjata se školou.

1.2 Funkce domácích úkolů aneb k čemu jsou

V textu nyní zdůrazním nejdůležitější funkce domácích úkolů. Pokusím se shrnout výhody domácích úkolů, které jednotliví autoři uvádějí, k čemu slouží žákům a jakou funkci mají pro rodiče. Vymezení funkcí domácích úkolů mi lépe pomůže v následující kapitole objasnit, jakou roli v řešení domácích úkolů mohou rodiče zaujímat a proč zaujímají kladné či záporné postoje k domácím úkolům.

Jak konstatuje Painterová (2003, s. 5) jednou z výhod domácích úkolů je fakt, že si student i domů přenáší návyky ze školy a především jazyk školy, který je používaný zpravidla ve vyučování.² Vytváří si potřebné studijní návyky, pro další vzdělávání. To, že domácí úkoly rozvíjí schopnost samostudia a že přispívají k aktivizaci žáka a vedou jej k samostatnosti, potvrzuje i Maňák (1992, s. 21). Tím tedy můžeme říct, že jednou z funkcí domácích úkolů je *vedení žáka k samostatné práci a nezávislosti*. Učitelé se pomocí domácích úkolů snaží žáka zaktivizovat k činnosti do školy. Je zde však vidět přenesená odpovědnost ze školy a z učitele na rodiče. Rodiče se musí s dítětem denně připravovat, dělat úkoly, číst, psát, počítat. Musí také zajišťovat materiální pomůcky. Toto je nejvíce patrné v prvních letech

---

² O jazyku školy a o přejímání jazykového kódu používaného v prostředí, ve kterém dítě vyrůstá hovoří Bernstein, který rozlišuje rozvinutý jazykový kód (právě tento jazyk je používaný ve škole) a omezený jazykový kód (in Giddens, 1999, s. 398)

školní docházky dítěte. Během dalších let a především s přestupem na druhý stupeň se potřeba pomoci rodičů snižuje (Štech & Viktorová, 2001). O podílení se rodičů na školní přípravě žáků hovoří také Patall (2008), který zdůrazňuje důležitost plánování času, tedy stanovení času a místa pro domácí úkoly. To vše dle jeho názoru může pomoci dítěti být úspěšným ve vzdělávání a vede žáka k získávání správných vzdělávacích návyků. To se samozřejmě projeví v plánování času rodiny. „Tlak na koordinaci rozvrhu rodiny je po celou dobu školní docházky značný, především u mladších školních dětí v kontextu značné zaměstnanosti rodičů, zejména matek“ (Štech & Viktorová, 2001, s. 74).

Domácí úkol, jak bylo uvedeno v definici domácího úkolu dle Maňáka, je spojen s vyučováním. Zde je důležité vysvětlit jakým způsobem. Maňák (1992) uvádí, že oba způsoby vzdělávání žáka, jak domácí učení tak i vyučování ve škole jsou řízené a hlavní rozdíl je zde právě v řízení. Zatímco učení ve škole je bezprostřední a přímé (učitel je ten, kdo má žákovo učení pod kontrolou), je učení doma zprostředkované učitelem, avšak zcela na žakově samostatné činnosti a přípravě mimo školu, v domácím prostředí. Domácí úkoly jsou tedy zadávané učitelem, ale plněny bez jeho přímého dohledu. Na tento fakt navazuje Petty (2002, s. 264) a říká, že učitel musí všechny úkoly, které zadává, kontrolovat a v nejlepším případě i známkovat, aby byly žákem vypracovávány. Je také důležité dodržovat pravidla, která byla stanovena v souvislosti s domácími úkoly (zadání úkolu, jeho odevzdání a hodnocení). Domácí úkoly tedy učí žáka pracovat samostatně, dodržovat pravidla a být zodpovědný za své domácí učení. Ve škole je z velké části zodpovědný za práci žáků učitel, který je pravidelně během práce kontroluje, avšak při plnění domácích úkolů tomu tak není. Zde může částečně kontrolu učitelem nahrazovat právě rodič. Druhou funkcí domácích úkolů je tedy *naučit žáky zodpovědnosti a dodržování pravidel*. Tématu domácích úkolů a jejich kontrole a výmluvám, proč je žáci nenosí, se více věnuje Petty (2002, s. 263–265). Z výše uvedeného vyplývá, že u žáků hraje podstatnou roli kontrola, dohled nad plněním domácích úkolů. Když je dítě kontrolováno, nemá možnost domácí úkoly neplnit či opisovat ve škole. Musí úkol zpracovat samo či s pomocí rodiče, což vede k procvičení probrané látky a dítě se učí zodpovědnosti za své povinnosti. U dětí základních škol je kontrola ze strany rodičů velice potřebná. Kontrole domácích úkolů rodiči se budou více věnovat v kapitole „Jak rodiče dětem pomáhají“.

Třetí funkcí domácích úkolů je opakování učiva z předchozích hodin.

Autorem, který potvrzuje tuto funkci domácích úkolů je Runovskij (in Maňák, 1992), který říká, že podstatou zadání domácího úkolu je velice často osvojení si dovedností a vědomostí. Tedy jednoduché *memorování*, *procvičování*, *opakování*. Carvalho (2001) s touto funkcí naprosto souhlasí a říká, že učitelé jsou si jí zcela vědomi. Vyučovací doba je značně časově omezena, a tudíž není dostatek prostoru právě na opakování probrané látky. Domácí úkoly pomohou dítěti lépe si zapamatovat probírané učivo právě formou procvičování a opakování. Nedostatek času na opakování a procvičování látky ve škole potvrzují i Štech a Viktorová (2001, s. 86), kteří říkají, že právě procvičování a opakování se stává úkolem rodičů, jelikož oni jsou ti, kteří mají za dítě během učení doma zodpovědnost. Tento úkol rodičů však s přibývajícím věkem dítěte pomalu mizí, čím je žák starší, tím více je schopen zvládat své školní povinnosti sám (Maňák, 1992).

Domácí úkoly však nejsou prospěšné jen pro dítě. Užitečné jsou také pro rodiče svou *informační funkcí*. Díky domácím úkolům mohou rodiče pozorovat, co jejich dítěti dělá problémy, které látce nerozumí a s dítětem ji dále procvičovat. Ale také mohou vidět, v čem se jejich dítě zlepšuje a jaké dělá pokroky (Painterová, 2003).

1.2.1 Nefunkční domácí úkoly

Funkce domácích úkolů však často nejsou naplňovány. A to jednak ze strany dětí, jak potvrzuje Painterová (2003), která říká, že děti nejsou ochotny domácí úkoly plnit, raději nadávají (především na množství) a z velké části úkoly opisují od těch, co je vypracovali nebo domácí úkoly nedonesou vypracované vůbec. A také ze strany rodičů, čemuž se budu věnovat v kapitole role rodičů. Domácí úkoly jsou funkční, nefunkčními je dělají právě žáci a rodiče.

Ne všechny domácí úkoly plní funkce uvedené v předešlé kapitole. Jsou to ty typy úkolů, které jsou pro děti příliš náročné, které mají za úkol doučení se neprobrané látky ve škole samostudiem. Jak uvádí Petty (2002, s. 264), učitelé zadávají žákům jako domácí úkol nejčastěji doučit se a dodělat za domácí úkol, to co nestihli dokončit ve výuce. Sám autor v knize uvádí, že tento typ domácích úkolů je nevhodný především v případě, že látka nebyla probrána dříve a dítě si s ní tudíž nedokáže poradit, nebo jsou zapotřebí ke zpracování úkolu odborné pomůcky a literatura. Také Maňák (1992, s. 23) hovoří o nefunkčních domácích úkolech, které vedou k výchovně vzdělávacím škodám. Dle něj by se měli učitelé vyvarovat

zadávání domácích úkolů, které jsou nevhodné a také by měly dbát na to, že nesmí přetěžovat žáka domácími úkoly, tedy brát v potaz jeho schopnosti.

Štech a Viktorová (2001) také tvrdí, že ve školách je normální a běžné část práce přesouvat domů formou domácích úkolů. Rabušicová a Pol provedli šetření metodou rozhovorů na vzorku rodičů, z nichž někteří vyjadřovali názor, že úkoly se mají plnit ve škole. To dokazuje i reakce jednoho z respondentů „ očekávám, že učitel naučí ve škole a nemám to zastávat doma“ (Rabušicová & Pol, 1996, s. 113). Domácí úkoly, které jsou nadbytečné, ve škole nevysvětlené (často z časových důvodů) by neměly být učiteli zadávány. Ze strany rodičů jsou vnímány jako nežádoucí a žák často dané problematice nerozumí a nedokáže úkol vypracovat bez pomoci. To je v rozporu s funkcemi uvedenými v předchozí kapitole.

Tomuto problému by měli učitelé předcházet. Podle Gardnera (in Painterová, 2003) by se měli učitelé snažit nezadávat všední úkoly. Úkoly by měly být spíše stimulační až provokativní a především motivující, je důležité se vyvarovat úkolů, které dítě nudí a tím pádem vedou k nechuti je vypracovat. Učitelé by tedy měli zadávat takové úkoly, které jsou ve své podstatě zábavné a žáci v jejich plnění vidí nějaký smysl (Painterová, 2003). Zájem a motivace je dle Maňáka (1992) spolu s přiměřeností domácího úkolu jedním z opatření proti opisování domácích úkolů.

Je tedy důležité, aby domácí úkoly byly vždy ve škole vysvětleny (látka figurující v domácích úkolech byla dříve probrána) a nenahrazovaly školní výuku, ve smyslu doučit se doma či dodělat doma (tento typ domácích úkolů zavrhuje rodiče). Jejich zadání musí být srozumitelné a musí být zadané tak, aby je dítě bylo schopno plnit. Otázkou je, jak moc mají být domácí úkoly kognitivně náročné. Autoři se shodují, že úkoly musí žáka bavit a motivovat ho k jejich plnění. Je tedy samozřejmé, že tvůrčí úkoly, které dítě bavit budou, musí být nutně vyšší kognitivní náročnosti.

2. Rodiče a domácí úkol

Zapojení rodičů může mít mnoho podob, od zapojení rodičů do dění školy, přes komunikaci se školou až po samotnou podporu dítěte při učení doma (Patall, 2008). Typologii zapojení rodičů do výchovy dětí a také vztahům rodičů se školou rozdělenou do šesti kategorií vytvořila Epsteinová (in Šedřová, 2004, s. 35 – 36).

1. Povinnost rodiny podporovat dítě v přípravě do školy
2. Komunikace mezi rodinou a školou
3. Zapojení rodiny do domácí přípravy dětí do školy – pomoc rodičů při kontrole domácích úkolů; nabízení vzdělávacích příležitostí pro rodiče
4. Zapojení rodičů do života školy
5. Participace rodičů na rozhodování, řízení a obhajování činnosti školy
6. Partnerství mezi rodinou, školou, firmami a dalšími organizacemi

Pro mne jsou nejdůležitější první tři body uvedené výše. *Povinnost rodiny podporovat dítě v přípravě do školy*, tedy to, zdali rodiče chápou tuto svou povinnost, dítě podporují a vytváří dostatečně podnětné prostředí. *Komunikace mezi rodinou a školou*, tedy povinnost učitelů informovat rodiče o práci, schopnostech a pokrocích či zhoršení dítěte ve škole. Jak již bylo uvedeno výše, k informování rodičů o zvládnutí učiva dítětem slouží také domácí úkoly. *A zapojení rodiny do domácí přípravy dětí do školy*, tedy to, jak dítěti rodina pomáhá s domácími úkoly a jak se k nim staví. Také však, zdali jsou rodiče kompetentní pomoci dětem a zdali existují vzdělávací programy pro rodiče organizované školou (Epsteinová in Šedřová, 2004, s. 35 – 36).

V této kapitole, se budu zabývat také postoji a rolemi, které rodiče zauímají k domácím úkolům svých dětí a jak je při vypracovávání domácích úkolů podporují. Maňák hovoří o domácí přípravě žáků do školy a plnění domácích úkolů, která zasahují do života celé rodiny. „Názory a postoje rodičů v této věci nejsou proto zanedbatelné, naopak je nutno je v zájmu jednotného výchovného působení školy a rodiny znát, vycházet z nich a mnohdy je i respektovat“ (Maňák, 1992, s. 101). Do domácího učení dítěte je tedy vtažena celá rodina a je důležité jak se k tomuto svému úkolu staví.

Důležité jsou pro dítě také podmínky, ve kterých vypracovává zadané úkoly, v typologii Epsteinové by tomuto odpovídal právě bod „Povinnost rodiny podporovat dítě v přípravě do školy“. Maňák (1992) sem řadí především sociální poměry rodiny.

Šed'ová (2004) k socioekonomickému statusu rodiny, který je dle jejího názoru stejně jak dle názoru Maňáka důležitým činitelem v domácím učení žáka, přidává ještě mimoekonomický charakter rodiny a dále také uspořádání rodiny a spolupráci rodiny se školou. Je tedy důležité, jak podnětné je domácí prostředí, ve kterém se žák vzdělává. Je pravděpodobné, že jiné vzdělávací možnosti bude mít dítě v rodině, v níž jsou rodiče vysokoškolsky vzdělaní a v té, kde mají rodiče ukončenou pouze povinnou školní docházku. Jiné vzdělávací možnosti mohou mít také děti z úplných a neúplných rodin. Ve vzdělávání dítěte hraje zajisté také velkou roli spolupráce rodiny a školy. Mne bude zajímat především vliv této spolupráce na domácí úkoly dětí, čemuž se budu věnovat v následující kapitole. Důležitý je také názor rodiny na domácí úkoly a zapojení rodičů do vypracovávání domácích úkolů a jejich kontrola. Tomuto tématu budu věnovat pozornost v kapitole níže.

2.1 Vztah rodičů a školy v souvislosti s domácími úkoly

Rabušicová a Pol (1996b) se ve svém článku věnují otázce vztahu rodiny a školy a říkají, že čím jsou lepší vztahy rodiny se školou, tím jsou lepší studijní výsledky žáka. Dále však potvrzují fakt, že „vzájemné kontakty jsou dnes omezeny především kvůli nedostatku času rodičů“ (Rabušicová & Pol, 1996a, s. 57), který rodiče musí věnovat finančnímu zajištění rodiny. Tato situace dle Rabušicové a Pola (1996a) nastává po roce 1989, škola je dnes mnohem více benevolentní k účasti rodičů. Rodiče tedy podle tohoto šetření tolik kontaktů (osobních setkání rodiče s učitelem, především na třídních schůzkách, dále pak na dnech otevřených dveří, školních akcích, ...) se školou nenavazují, což může vést k nedostatečné informovanosti o studijních výsledcích jejich dítěte. Fakt, že kontakt se školou je z hlediska informovanosti důležitý, přitom potvrzuje i Pospíšilová (2011), která ve své práci představuje závěry ze svého výzkumu zaměřeného na domácí přípravu žáků 1. stupně základní školy a v této souvislosti hovoří mimo jiné také o angažovanosti rodiče ve škole spojené s informovaností o zadaných domácích úkolech. Štech a Viktorová (2001, s. 63) hovoří o nedocení významu vzdělání rodiči a nedostatku času na kontakt se školou, což vede k neinformovanosti o práci učitele i žáka. Nedostatek kontaktu se školou však nemusí pramenit vždy z nechuti rodičů. Jak říká Carvalho (2001), musíme brát také v úvahu časové možnosti rodiny, které mohou kontakt se školou mnohdy znemožnit. V případě, že například matka je samoživitelka, nemůže si dovolit tolik kontaktu se školou jako matka v domácnosti.

Dále také ovlivňuje vztah rodiny a školy komunikace mezi nimi. Díky ní získává rodina mnoho potřebného o vzdělávání jejich dítěte. Komunikace může být osobní, tedy přímý kontakt se školou, ale také neosobní, což dle Štecha a Viktorové (2001) využívá převážná část rodičů a je jí více nakloněna i učitelská populace, jelikož u neosobní komunikace jsou jasně stanovené hranice. Dále se budu věnovat pouze neosobní komunikaci. Tato komunikace nevyžaduje přímý kontakt rodiče s učitelem, o kterém jsem hovořila výše. Ke komunikaci se využívají různé technologie (e-mail, telefon) nebo je to komunikace, která probíhá přes dítě či ji dítě zprostředkovává. Za jednu z forem komunikace je považován i podpis rodičů, který je důkazem, že rodiče se školou komunikují, s dětmi pracují (podpis u domácího úkolu) a poskytnuté informace přijímají (Štech & Viktorová, 2001, s. 72 – 73). Komunikaci mezi školou a rodinou se věnují Rabušicová a Pol. „Jednoznačně se ukazuje, že komunikace mezi učiteli a rodiči je relativně velmi dobrá na prvním stupni ZŠ“ (Rabušicová & Pol, 1996b, s. 105). Lze tedy z výše uvedeného vyvodit, že rodiče menších dětí, jsou lépe informováni o studijních výsledcích dětí a jejich potřebné přípravě do vyučování i o zadávání domácích úkolů. Je tedy otázkou, zdali rodiče mají či si udělají více času na komunikaci se školou v době, kdy je dítě malé. Epstein a Hoover-Dempsey (in Lareau, 1989) zjistili, že pedagogové žádají a kladou velký důraz na potřebu zapojení rodičů do vzdělávání jejich dětí i přes nedostatek času.

Další autorkou, která hovoří o vztahu školy a rodiny, je Krejčová (2005), která říká, že pro rodiče je důležitá spolupráce se školou. Spolupráci zde chápou jako vzájemnou pomoc rodičů a učitelů při výchovném působení na žáka. Přidává již k zmíněnému kontaktu a komunikaci ještě spolupráci jako další důležitou část vztahu školy a rodiny v návaznosti na domácí úkoly. Spolupráce mezi školou a rodinou může vzniknout pouze na základě dřívějšího kontaktu a komunikace těchto dvou subjektů. Díky spolupráci rodiče lépe chápou vývoj dítěte, jsou srozuměni s průběhem vzdělávání a také jim spolupráce se školou může pomoci při samotné výchově dítěte. Učitelé ve většině případů spolupráci podporují a kladně hodnotí. Krejčová však spolupráci školy a rodiny nevztahuje pouze na vzdělávání dítěte, ale říká, že spolupráce se školou pomáhá rodičům ve všech výchovných oblastech. Pokud je rodič dostatečně informován o schopnostech dítěte se vzdělávat, je schopen mu snáze pomoci. Pomoc dítěti při vzdělávání je také závislá na výchově. Je důležité dítě vychovávat tak, aby mělo úctu ke škole a plnilo své povinnosti. Mezi školní

povinnosti dítěte patří i zodpovědné plnění domácích úkolů. Rodina by měla dítě také naučit správným vzdělávacím návykům. Spolupráce se školou může také zajistit lepší informovanost rodičů o domácích úkolech.

Vztah rodičů a školy ovlivňuje komunikace mezi nimi, ať již přímá (z očí do očí) nebo nepřímá. Komunikace může vyústit v kontakt mezi rodinou a školou a následnou spolupráci. To vše má velký vliv na informovanost rodičů o školních výsledcích žáka. Pokud rodiče školu kontaktují a komunikují s ní, vědí, co dítěti dělá a nedělá problémy. Když ke kontaktu a komunikaci přidají ještě spolupráci, mohou být schopni dítěti lépe pomoci.

2.2 Názory rodičů na potřebnost domácích úkolů

Názory rodičů na domácí úkoly dětí jsou důležitou otázkou, které se budu dále věnovat v empirické části práce. Z výzkumů Maňáka (1992) provedených v letech 1970 a 1991 formou dotazníkového šetření, v němž byli respondenty rodiče, vyplývá, že většina rodičů (98 %) vnímá domácí úkoly jako nezbytnou součást vyučování. „V domácích úkolech vidí rodiče prostředek, jak děti učit odpovědnosti, soustavné práci a samostatnosti, jak rozvíjet a zdokonalovat žákovo myšlení“ (Maňák, 1992, s. 101). Tato zjištění zcela korespondují s výše uvedenými funkcemi domácích úkolů vnímaných odbornou veřejností. Je vidět, že hlavní funkce domácích úkolů rodiče znají a hodnotí je kladně. Pozitivní přístup k domácím úkolům uvádí také Patall, Cooper & Robinson (2008, s. 1040), který ve své práci odkazuje na výsledky amerického výzkumu provedeného v roce 2005 formou dotazníkového šetření. Při výzkumu provedeném U.S. Department of Education bylo zjištěno, že 90% rodičů vnímá jako potřebné vyčlenit místo pro domácí úkoly a 85% respondentů požaduje vidět od dětí hotové domácí úkoly.

Ne všichni rodiče však vnímají domácí úkoly jako potřebné. Část rodičů zastává názor, že „učitel má ve škole naučit vše bez domácích úkolů, bez problémů, dítě má pracovat samostatně“ (Rabušicová & Pol, 1996b, s. 113) a zbylá část rodičů se nestaví ani na stranu rodičů, co hodnotí domácí úkoly kladně, ani na stranu těch, co si myslí, že je to přenášení práce učitele na rodiče. Tato část rodičovské populace, jak přesně vystihuje Maňák (1992), není zcela proti domácím úkolům, ale má pocit, že by jich mělo být zadáváno méně a jen když je to doopravdy nutné. Zde jsou vidět tři zcela odlišné postoje rodičů k domácím úkolům. V prvním případě rodiče vnímají

domácí úkoly jako potřebné, ve druhém případě si rodiče myslí, že učitel přenáší svou práci na rodiče a poslední část rodičů domácích úkolů akceptuje, jen pokud je to opravdu nutné. Jak je však vidět z výzkumů Maňáka (1992) provedených v letech 1970 a 1991 tak i z výzkumů Pospíšilové (2011) a z výzkumů U.S. Department of Education, převážná většina rodičů hodnotí domácí úkoly kladně a považuje je za potřebné, ne-li žádoucí.

Je zřejmé, že každá ze skupin rodičů bude hrát v plnění domácích úkolů jejich dětmi jinou roli. Otázce jaké role mohou rodiče v procesu plnění domácích úkolů hrát, se budu věnovat v následující kapitole.

2.3 Jak rodiče dětem pomáhají

Každý rodič zaujímá vůči domácím úkolům jiný postoj. Jak tvrdí Maňák (1992) někteří rodiče ochotně pomáhají svým dětem. Některé to baví, jiní to dělají z povinnosti. Někteří dětem nepomáhají, protože nemusí (dítě je schopno vše zvládnout samo a nepotřebuje pomoc rodiče), jiní protože nechtějí (rodič dítěti pomáhat nechce, není ochoten si na něj udělat čas a nepomáhá mu), a někteří, protože to nedokážou (nemají dostatečné znalosti dané problematiky a tudíž nejsou schopni dítěti pomoci i když chtějí). V této kapitole budu navazovat na informace uvedené výše v textu. Budu se věnovat rolím, které rodiče hrají, tedy jakým způsobem dětem pomáhají s domácími úkoly. Při pomoci dětem s úkoly je také důležitá kontrola úkolů. Nakonec se okrajově dotknu otázky, zdali jsou rodiče schopni dětem pomoci.

Jak jsem uvalda v kapitole názory rodičů na domácí úkoly, rodiče se z většiny shodují na potřebě domácích úkolů. Podle S. Střelce „si většina rodičů uvědomuje důležitost začlenění přípravy dětí na výuku do denního režimu života rodiny.“ (Střelec, 1982, s. 82). To ale ještě nemusí nutně znamenat jejich angažovanost při jejich vypracovávání.

Na základě analýzy literatury jsem identifikovala níže uvedené role, které rodiče při plnění domácích úkolů dětmi zastávají. Maňák (1992) tvrdí, že pomoc dětem poskytuje převážná většina rodičů z jeho vzorku. U prvního typu „se dětem snaží vysvětlit podstatu a princip zadaného úkolu (...) ve větší míře do práce dítěte zasahují až při těžších problémech, jestliže si dítě neví s úkolem rady nebo jestliže špatně pochopilo učivo.“ (Maňák, 1992, s. 107). Velice dobře tuto roli rodiče popisuje Pospíšilová (2011), která získala díky svému výzkumu nahrávky

komunikace rodičů a dětí na prvním stupni základní školy při plnění domácích úkolů. Matka, která je povoláním učitelka, své dceři pomáhá s vypracováváním domácích úkolů, v průběhu práce na ni dohlíží a kontroluje ji. Pokud si dcera neví s něčím rady, navádí ji ke správné odpovědi. Využívá učitelského vyptávání: „Narýsuj přímku t, tak, co si k tomu vezmeš, co potřebuješ?“ (Pospíšilová, 2011, s. 178). Zde rodiče přejímají roli „učitele“. Dítěti se snaží pomoci najít správné řešení, zasahují až v případě, kdy si dítě nedokáže poradit samo a i tehdy mu správnou odpověď neřeknou, ale pomohou na ni přijít. To potvrzují ve svém výzkumu o výchovných postupech rodičů provedeném formou rozhovorů s rodiči také Štech a Viktorová, kteří uvádí, že „typický je následující příklad: „Dcera si napřed udělá zcela sama domácí úkoly. Pak matka nahlas čte, co dcera napsala a úkolem dcery je identifikovat své chyby nebo problémy“ (Štech & Viktorová, 2001, s. 85). Zde je vidět podpora samostatného myšlení dítěte a schopnosti sebekritiky.

Druhá část rodičů, která poskytuje dětem pomoc však „někdy svou pomoc dokonce přehání a dětem odstraňuje z cesty sebemenší obtíže“ (Maňák, 1992, s. 105). Pospíšilová (2011) uvádí, že otec (dělník) z jejího výzkumu se nesnaží, aby jeho dítě znalo postup práce, což je vidět na komunikaci rodiče a dítěte při jejich společné práci na domácích úkolech, které Pospíšilová při svém výzkumu pořídila. Důležitější je pro něj správný výsledek. Radí dítěti (např.: napovídá část věty a dítě ji na základě logického uvažování, či předchozích poznatků ze školy doplňuje). Toto potvrzuje opět reakce některých z respondentů Maňákova výzkumu, kteří se k tématu pomoci dětem s domácími úkoly vyjadřují takto: „Dohlížíme a radíme, co víme“ (Maňák, 1992, s. 107). Zde hrají rodiče roli „pomocníka“ ve smyslu poradce. Dítěti práci usnadňují. Radí mu a často vyzrazují správnou odpověď. Není dodržena funkce domácího úkolu v podobě samostatné práce. Rodič pomocník nevede své dítě k samostatnému myšlení a hledání řešení. Jedním z důvodů, proč rodiče zaujímají tuto roli, může být i důvod časový. Ne vždy mají rodiče dostatek času. Ve výzkumech Maňáka rodiče uvádí „že jsou oba zaměstnání, a že nemají na své děti čas, přičemž si uvědomují, že by při vypracování úkolů měli být“ (Maňák, 1992, s. 102). Je zřejmé, že role rodiče „pomocníka“ je mnohem méně časově náročná než role, ve které se rodiče stávají „učiteli“.

Další rolí, kterou rodiče zastávají při práci dětí na domácích úkolech je *role „kontrolora“*. Tato role má dvě podoby. První z nich je kontrola během práce. Tuto roli zastávají jak rodiče v roli „pomocníka“, tak rodiče v roli „učitele“. Zde se jedná

o sociální dvojroli (rodič „učitel kontrolor“ a „pomocník kontrolor“). V článku Pospíšilové (2011, s. 178) se tento fakt potvrzuje, oba dva rodiče, jak matka zastávající roli učitele, tak i otec v roli pomocníka úkoly dítěti vždy kontrolují. „Bylo by žádoucí, aby kontrola rodiči byla soustavná a co nejčastější, neměla by se měnit v hlídání nebo ve vodění za ruku“ (Maňák, 1992, s. 107). Této definici rodičovské kontroly odpovídá rodič v roli „učitele“, ale rodič „pomocník“ ji ne zcela celou dodržuje. Rodič „pomocník“ své dítě vodí za ruku, říká mu, co má dělat dál, napovídá a usnadňuje mu práci, to je dle definice nežádoucí. Druhou z podob typů rodičovské kontroly, tedy druhou z podob role kontrolora domácích úkolů je rodič v roli „podepisovatele“. Tento typ rodiče úkol jen podepíše. Podpisy rodičů u domácích úkolů jsou učiteli velice často vyžadovány. A v mnoha případech tuto kontrolní funkci vyžadují i rodiče (Maňák, 1992, s. 107). Jak jsem uvedla již výše, podpisy jsou formou komunikace se školou a měly by dokládat zájem ze strany rodiče o vzdělávání dítěte (Štech & Viktorová, 2001). Učitelé požadují od rodičů mnohé a jedním z jejich očekávání je „péče o práci svých dětí a jejich kontrolu“ (Krejčová, 2005, s. 89). Je samozřejmé, že rodičů v roli podepisovatele se na prvním stupni vyskytuje málo. Tento typ rodičovské kontroly se jak tvrdí Maňák (1992) vyskytuje spíše u dětí druhého stupně základní školy a starších, kde není soustavná pomoc ze strany rodičů natolik nutná. Kontrola domácích úkolů je tedy důležitou součástí jejich vypracovávání. Žádoucí je však více na prvním stupni základní školy. Nejefektivnější je kontrola od rodiče v roli „učitele“ a nejméně efektivní je pouhé podepisování domácích úkolů.

Poslední rolí, kterou bych zde chtěla uvést, je role rodiče, který si myslí, že není odpovědný za domácí úkoly svého dítěte. Rodič „odmítající zodpovědnost“. Tito rodiče zastávají názor, že domácí úkoly nejsou potřebné a nejsou v jejich kompetenci, „očekávám, že učitel naučí ve škole a nemám to zastávat doma“ (Rabušicová & Pol, 1996, s. 113). Tito rodiče dítěti pomáhat nechtějí, chtějí, aby tuto úlohu zastával učitel.

2.4 Proč rodiče dětem nepomáhají

Jak jsem již uvedla výše, jedním z důvodů proč rodiče dítěti nepomáhají, je jejich názor na nepotřebnost domácích úkolů a na přenášení práce učitele na rodiče, jak ve svých výzkumech zjistili Rabušicová a Pol (1996b), ale také například Maňák (1992).

Další důvod, proč rodiče dětem s domácími úkoly nepomáhají, nemá kořeny v přesvědčení rodičů, že to není jejich práce, ale souvisí s jejich znalostmi. „Nestačí dříve nabyté vědomosti rodičů“ (Maňák, 1992, s. 109). Jak uvádí také Pospíšilová (2011) ve svém výzkumu, kdy mimo jiné zjišťuje také znalosti a schopnost rodičů pomoci svým dětem, otec (dělník) má značné potíže s vypracováváním domácích úkolů do angličtiny a tak nachází kompenzační řešení a dceři pomáhá její starší sestra. Dříve se rodiče angličtině ve škole neučili, a tudíž ji neovládají všichni. Také Štech a Viktorová při rozhovorech s rodiči o pomoci s domácími úkoly jejich dětem narazili na odpovědi rodičů typu: „Pokud jde o angličtinu, tak tam mu nemůžu pomoci. Sama neumím anglicky – v těchto předmětech se vůbec nevyznám. A tak ho ani nemůžu kontrolovat, ostatně to nikdo z naší rodiny“ (Štech & Viktorová, 2001, s. 87). Na tento problém však nenarazili jen u předmětů cizojazyčných, jak ukazuje replika jedné matky: „Úplně vyhořel v přírodovědě ... Ale víte, já mu nemůžu zas tak moc vyčítat, protože mám pocit, že jsem to snad nikdy neslyšela“ (Štech & Viktorová, 2001, s. 87). Neznalost dané látky a neschopnost dítěti pomoci může být pro rodiče frustrující (Patall, Cooper & Robinson, 2008). „Existuje mnoho oblastí (témat), v nichž může škola a její učitelé nabídnout rodičům příležitost se vzdělávat“ (Krejčová, 2005, s. 80). Štech a Viktorová (2001) ve svém článku uvádějí, že část rodičů řeší své nedostatečné znalosti, a tudíž neschopnost pomoci dítěti odbornou pomocí, především domácím doučováním či jazykovými kurzy. Tato opatření jsou účinná, pokud rodiče dobře vědí, co dítěti nejde a v čem potřebuje pomoci a také kdy.

Možnost vyhledávání pomoci mimo rodinu však vede k dalšímu problému, který souvisí s pomocí rodičů dětem při plnění domácích úkolů a přípravě do školy. Pomoc přicházející zvenčí je samozřejmě finančně náročná. Zde je důležité brát v potaz ekonomickou stránku. Jak uvádí Patall, Cooper & Robinson (2008) je tento problém v nerovnosti finančních prostředků rodin viditelný. Ne všechny rodiny si tedy pomoc doučovatelů a podobných organizací mohou dovolit. Dalším problémem je samozřejmě také socioekonomický status rodiny, který je vidět na způsobech pomoci dítěti s domácími úkoly ve výzkumu Pospíšilové (2011), jak jsem uvedla v předešlé kapitole. Také Biklen (in Carvalho, 2001) hovoří o rozdílných možnostech dítěte se vzdělávat pramenících z rozdílných společenských tříd, ze kterých žáci pocházejí. Jsou zde patrné jazykové i etnické odlišnosti. V našem kulturním prostředí jsou to například romské děti či děti přistěhovalců (nejvíce viditelné u dětí

z Vietnamu), jejichž rodiče nemusí nutně ovládat češtinu. Se socioekonomickým statusem rodiny souvisí také teorie omezeného a rozvinutého jazykového kódu Bernsteina (což potvrzuje opět svým výzkumem Pospíšilová) či teorie Piera Bourdieua o kulturním kapitálu rodiny, který si dítě osvojuje (Šeďová, 2004).

3. Metodologie výzkumu

V empirické části popisuji, jak jsem postupovala při realizaci výzkumu a k jakým zjištěním jsem dospěla. Jak je vidět, i výše v teoretické části, novodobé české literatury související s postoji rodičů k domácím úkolům dětí se nevyskytuje příliš mnoho. V této věci je třeba obrátit se spíše na zahraniční autory. Literatura se stále více než postojům rodičů k domácím úkolům a celkové domácí přípravě dětí, věnuje vztahům rodiny a školy jako takové, ve které jsou o domácích úkolech pouze zmínky. Poslední mnou nalezený výzkum zabývající se domácími úkoly v české republice byl proveden v letech 1990 – 1991 Maňákem. V práci se tedy opírám především o jeho publikované výsledky a dále také o publikace zahraničních autorů. Užitečné mi však byly také výsledky z výzkumu Pospíšilové, která se zabývala rolemi rodičů v domácí přípravě dětí do školy.

3.1 Výzkumný problém a hlavní výzkumná otázka

Za výzkumný problém své práce jsem si stanovila postoje rodičů žáků prvního stupně základní školy k domácím úkolům. Postojem rodiče k domácím úkolům je myšlen, jeho komplexní vztah k domácím úkolům dítěte, tedy jeho subjektivní hodnocení a názor na potřebnost a užitečnost domácích úkolů. Také jejich názor na zapojení rodičů do domácích úkolů a další. Na základě toho jsem dále formulovala hlavní výzkumnou otázku: *Jaké jsou postoje rodičů dětí prvního stupně základních škol k domácím úkolům?*

3.1.1 Další výzkumné otázky

Jak je známo, každý rodič chce, aby jeho dítě dosáhlo co nejlepších studijních výsledků, pokračovalo na dobré škole a získalo kvalitní a dobře placené zaměstnání. Je však potřeba ho naučit správným studijním návykům, zodpovědnosti, samostatnosti a mnohému dalšímu již na začátku primárního vzdělávání. Rodiče tedy chtějí, aby jejich dítě bylo co nejúspěšnější, avšak je otázkou, jsou-li ochotni se zapojit do domácích úkolů svých dětí a do domácí přípravy. Je samozřejmé, že především děti mladšího školního věku nejsou natolik samostatné a ve většině případů potřebují pomoc rodičů. Zda si rodiče myslí, že děti pomoc potřebují a jak se k domácím úkolům staví, mi pomohou zjistit mnou stanovené další výzkumné otázky.

Jako další výzkumné otázky jsem si stanovila následující:

„Kdo a jak podporuje dítě při práci na domácích úkolech?“

„Jaká je míra zátěže rodičů a dětí vzhledem k domácím úkolům?“

„Jaké mají domácí úkoly místo v domácí logistice?“

„Jaké jsou názory rodičů na funkci domácích úkolů?“

„Jakou mají rodiče představu o své kompetentnosti s pomocí dětem při plnění domácích úkolů?“

3.2 Cíl výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je zjistit, co vše si rodiče představují pod pojmem domácí úkol. Zdali úkoly s dítětem plní oni sami či vyhledávají odbornou pomoc. Jsou-li pro ně i pro jejich dítě domácí úkoly velkou zátěží v denním režimu, tedy kolik úkolů dostávají, kolik při jejich plnění stráví času, vysiluje je to natolik, že nemají čas na nic jiného? Pokusím se díky dotazníkovému šetření udělat komplexní náhled na názor rodičů a jejich postoje k domácím úkolům.

3.3 Volba výzkumného designu

Má práce je kvantitativně orientovaná. Důvodem pro zvolení kvantitativního designu byla potřeba získání velkého množství dat v krátkém časovém intervalu od mnoha respondentů (Gavora, 2010). Právě to mi kvantitativní výzkum zajistil. Jeho výhodou je dále má nestrannost vůči získaným datům, jelikož jsem se s respondenty nesešla osobně. Pro sběr dat jsem zvolila dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval 25 položek, které byly částečně uzavřené a částečně polootevřené.

3.4 Konstrukce dotazníku

Na začátku své práce jsem si stanovila základní výzkumnou otázku: *Jaké jsou postoje rodičů dětí prvního stupně základních škol k domácím úkolům?*, kterou jsem si rozdělila do několika dílčích problémů. Zformulovala jsem si pět bodů, které mi pomohou identifikovat, jaké jsou postoje rodičů k domácím úkolům. Prvním z nich je pomoc dítěti při domácích úkolech. K tomuto bodu jsem si stanovila výzkumnou otázku: „Kdo a jak podporuje dítě při práci na domácích úkolech?“. K této problematice se vztahují tři dotazníkové položky číslo 2., 3., 12. Druhým bodem je názor rodičů na místo domácích úkolů v domácí logistice, k čemuž se vztahuje

výzkumná otázka: „*Jaké mají domácí úkoly místo v domácí logistice?*“ a dotazníkové položky k ní se vztahující jsou položky číslo 8., 9. Třetím bodem je míra zátěže na základě množství domácích úkolů. Zde jsem neuvažovala pouze o zátěži dětí, ale v úvahu jsem brala také zátěž rodičů, která bude mít také svůj podíl na utváření jejich postojů k domácím úkolům. K této problematice jsem stanovila výzkumnou otázku „*Jaká je míra zátěže rodičů a dětí vzhledem k domácím úkolům?*“. Dotazníkové položky k této otázce náležející jsou položky 5., 7., 10., 17., 18., 19. Dále jsem se také věnovala názoru rodičů na potřebnost domácích úkolů, tedy zdali si myslí, že jsou domácí úkoly užitečné či nikoli a komu všemu v rodině mohou pomoci. Výzkumnou otázku jsem tedy stanovila takto: „*Jaké jsou názory rodičů na funkci domácích úkolů?*“. K této otázce se vztahují dotazníkové položky 11., 13. a 20. Posledním bodem je kompetentnost rodičů. Výzkumnou otázkou náležející k tomuto bodu je otázka „*Jakou mají rodiče představu o své kompetentnosti s pomocí dětem při plnění domácích úkolů?*“, na což jsem se respondentů ptala v dotazníkových položkách 14., 15. a 16.

3.5 Výběr výzkumného vzorku

Respondenty jsem vybírala na základě jednoduchých požadavků. Jedním z nich bylo, aby rodiče měli dítě na prvním stupni základní školy. Jelikož jsem chtěla zkoumat postoje rodičů dětí prvního stupně základní školy, nebylo možné do vzorku zahrnout rodiče dětí starších či mladších. První stupeň jsem si zvolila z důvodu, že právě rodiče těchto dětí jsou nejvíce vtaženi do pomoci dětem s učením, jak uvádějí Štech a Viktorová (2001) a potvrzuje Rabušicová (2004), která uvádí, že na základě studií věnovaných tomuto tématu se za nejvíce podstatné považuje zapojení rodičů dětí na úrovni primární. Dalším kritériem bylo, aby všechny děti navštěvovaly tutéž školu, což mi usnadnilo sběr dat, zajistilo, že na děti v jednotlivých ročnících jsou kladeny stejné požadavky a umožnilo generování výsledků pro danou školu.

Vybrala jsem jednu z brněnských škol a celé mé šetření mi usnadnilo působení mé matky na této škole na pozici učitele 1. stupně. Kontaktovala jsem ředitelku školy a ta mi velice ochotně povolila provést šetření na její škole. Šetření proběhlo na začátku února, přesné datum bylo 5. 2. 2013, datum vybrala ředitelka školy. Na mnou vybrané škole v předešlých měsících probíhaly technické úpravy, shodli jsme se, že výzkum provedeme až po jejich ukončení.

3.6 Charakteristika vzorku a administrace dotazníku

Pomocí dotazníku jsem oslovila 198 rodičů žáků prvního stupně této základní školy, aby se vyjádřili k otázkám zaměřeným na jejich názor na domácí úkoly svých dětí.

U každého dítěte vyplňoval domácí úkol právě jeden rodič. Administraci dotazníků jsem v jednotlivých třídách provedla já sama a rozdala jsem dotazníky dětem, které je poté předaly doma rodičům a další den vrátily zpět. Distribuováno bylo celkem 198 dotazníků, v každé třídě bylo rozdáno dotazníků podle počtu žáků, vždy po jednom dotazníku každému žákovi. Vráceno mi bylo 159 dotazníků, z nichž jsem dva vyřadila. Důvodem vyřazení bylo nevyplnění dotazníků rodiči, jak respondenti v dotazníku uvedli. Tyto dva dotazníky vyplňovaly doučovatelky dětí, jelikož rodiče jsou jiné národnosti (vietnamské) a česky nemluví. Tyto dotazníky tedy nemohly být zařazeny do výzkumu o postojích rodičů k domácím úkolům (zde byly vidět postoje doučovatelek). Výzkumný vzorek je tedy 157 respondentů, návratnost tvoří 79 %. Dle mého názoru vysoké návratnosti napomohlo působení mojí matky na dané škole. Výzkumný vzorek respondentů tvoří většinou matky (87 %) a v několika případech to byl i otec, kdo na dotazníkové položky odpovídal (13 %). Na těchto velice rozdílných číslech je vidět, že převážně matky jsou ty, co se školou komunikují. Vzorek je pouze z jedné školy, zobecnění tedy není možné. Lze však předpokládat, že na školách s podobnými charakteristikami v lokalitě ve velkém městě budou výsledky pravděpodobně obdobné.

4. Výsledky výzkumu

V této části budu prezentovat samotné výsledky svého výzkumu. V první řadě se zaměřím na to, co vše je pro rodiče domácím úkolem. Je třeba zdůraznit, že definice domácích úkolů uvedených v teoretické části práce se neshodují s většinovým chápáním definice domácího úkolu rodičů. Názor rodičů na to, co vše je domácí úkol můžeme vidět v tabulce číslo 1.

Tabulka č. 1: Co vše je podle rodičů domácí úkol

Pouze písemný úkol	26 %
Příprava na test	4 %
Každodenní příprava na další den	69 %
Zajištění materiálních věcí na hodinu	11 %
Všechny předešlé možnosti	8 %

Je zřejmé, že rodičovské chápání domácího úkolu je podobné spíše definici domácího učení Šed'ové (2009), která je uvedena v teoretické části. Celkem 69 % rodičů si totiž myslí, že pojem domácí úkol nezahrnuje pouze úkol písemný, či úkol zadaný učitelem ve výuce. Domácí úkol je dle jejich názoru jakákoli každodenní příprava dítěte na další školní den (čtení, psaní, příprava na hodinu, na zkoušení i písemný test, ...). Klasické pojetí domácího úkolu jako písemného úkolu z hodiny zadaného učitelem sdílí 26 % rodičů. To jsou tedy ty typy domácích úkolů, které jsou jasně dané, měl by u nich stát podpis rodiče a v některých případech je učitelé i známkuje. Rodiče také v 11 % považují za domácí úkol zajištění materiálních pomůcek na hodinu (především pomůcky do výtvarné výchovy, ale také sešity, pravítka a mnohé další předměty potřebné ve vyučování). Štech a Viktorová potvrzují, že při pomoci dítěti jde také o pomoc materiální: „nejde jen o pomoc v učení, ale také nákupy předmětů do školy“ (Štech & Viktorová, 2001, s. 74). To může být někdy pro rodiče časově náročné. Z tabulky číslo jedna je vidět, že rodiče vnímají pojem domácí úkol různorodě. Jak vyplývá z výzkumů Šed'ové (2009), (výzkum byl veden formou rozhovorů jak s rodiči, tak s učiteli), často se stává, že část rodičů si myslí, že úkolů je příliš mnoho a druhá část, že by jich mělo být více. Učitelky k problematice množství domácích úkolů uvádějí, že dítě nijak nepřetěžují a zadávají málo domácích úkolů. Tento rozdíl ve vnímání míry zátěže rodiči může

pramenit z neshody na tom, co je domácí úkol, jak je vidět v tabulce č. 1. Někteří rodiče si myslí, že je to pouze ten zadaný písemný úkol, avšak jiní si pod tímto pojmem představí mnoho dalších činností. Běžně prožívanou neshodu, tedy fakt, že se rodiče ve třídě neshodnou na definicích, popisuje ve svém článku Šedřová (2009). V mém výzkumu však většina rodičů, tedy 69 % vnímá domácí úkol jako každodenní přípravu dítěte na další školní den.

4.1 Kdo a jak podporuje dítě při práci na domácích úkolech

Předpokládala jsem, že ve většině případů bude právě matka tou, která dítěti s domácími úkoly pomáhá. Tento předpoklad byl mým výzkumem potvrzen. Ptala jsem se respondentů, kdo nejčastěji pomáhá dítěti s domácími úkoly. Na prvním stupni základní školy pomáhá dítěti s domácími úkoly v 82 % nejčastěji matka, v 9 % je to otec. Příležitostně se mezi odpověďmi respondentů objevuje také prarodič, doučovatel, teta či sourozenec. V 5 případech odpovědí se vyskytla odpověď nikdo. Je tedy jasně vidět, že rodiče s dětmi doma úkoly plní. A pouze 5 dětí ze 157 dělá nejčastěji domácí úkoly samo, bez pomoci. Potvrzuje se předpoklad, že rodiče participují na domácích úkolech svých dětí. Rodiče tedy skutečně s domácími úkoly dětem na prvním stupni pomáhají, což můj výzkum kvantitativně dokládá. 97 % rodičů s dětmi plní domácí úkoly.

Ptala jsem se však respondentů, také na otázku, kdo všechno pomáhá dítěti s domácími úkoly. Spektrum odpovědí bylo velice široké a do domácích úkolů dětí je viditelně zapojena celá rodina, ne pouze matka, která se dítěti věnuje nejčastěji. V tabulce číslo 2. můžeme vidět, jak velké je zastoupení jednotlivých osob zapojených do pomoci dětem s domácími úkoly. V každé rodině pomáhali vždy minimálně dva lidé. Na prvním místě je to samozřejmě matka, jejíž pomoc je viditelná ve 140 rodinách, tedy v 89 %, hned za ní otec, který s dítětem plní úkoly v 98 rodinách tedy v 62 % a dále sourozenci (27 %). Fakt sourozenecké pomoci při plnění domácích úkolů potvrzuje také výzkum Pospíšilové (2011), kdy pomáhá sourozenec s látkou, kterou rodiče neovládají. U 19 % případů z mého vzorku je vidět, že děti vypracovávají domácí úkoly sami. Rozhodně zde bude záležet na míře náročnosti a potřebné pomoci dítěti s domácím úkolem.

Důvodem pro zapojení více osob do vzdělávání dítěte mohou být také rozdílné znalosti jednotlivých rodičů. Každý v rodině je expertem na jiný předmět. Jak předpokládá Štech a Viktorová (2001) většinou jsou matky experty na humanitní

předměty (tedy na prvním stupni především na jazyky) a otcové na předměty technicky zaměřené (například matematiku). Toto rozdělení předmětů mezi jednotlivé „rodinné experty“ může být patrné již na prvním stupni, avšak viditelnější bude spíše ve vyšších ročnících. Odbornou pomoc ve formě doučovatele pro děti vyhledává pouze 8 % rodičů z mých respondentů. Na základě literatury se dá předpokládat, že rodiče mají na prvním stupni dostatečné znalosti a pomoc zvenčí vyhledávají až na vyšších stupních základní školy a dále na škole střední. Je však také možné, že si rodiče snaží pomoci sami a zapojují další členy rodiny do školní přípravy dítěte (například starší sourozence) z důvodu finančních.

Tabulka č. 2: Kdo všechno pomáhá dítěti s domácími úkoly (bylo možné zaškrtnout více možností, tudíž součet v tabulce nebude dávat 100 %):

Maminka	89 %
Tatínek	62 %
Sourozenec	27 %
Prarodič	18 %
Doučovatel/ka	8 %
Teta	1 %
Kamarád/ka	1 %
Nikdo	19 %

Pro mne nebyla důležitá jen otázka, kdo z rodiny dítěti pomáhá, ale také jak mu pomáhá. Ptala jsem se respondentů, zda si myslí, že by rodiče dětem s domácími úkoly měli pomáhat a jak jim s úkoly pomáhají.

Postavení rodiče při plnění domácích úkolů jejich dětí může být, jak již jsem uvedla v teoretické části, různé. Ptala jsem se rodičů, zdali celou dobu vypracovávali s dítětem domácí úkol a kontrolovali průběh plnění. Kladné odpovědi na tuto dotazníkovou položku odpovídá rodič v „roli učitele“ a rodič v „roli pomocníka“. Definice jednotlivých rolí jsou uvedeny v teoretické části v kapitole 2.3 *Jak rodiče dětem pomáhají*. Tento způsob pomoci dítěti zastává 38 % rodičů. Tito rodiče se s dítětem aktivně učí. Největší část rodičů, tedy 51 % rodičů domácí úkol zkontroluje, až jej dítě vypracuje. Tento způsob rodičovského zapojení do domácích úkolů je pro rodiče méně časově náročný, než sedět s dítětem a úkol spolu s ním plnit

a průběžně jej kontrolovat. Pro dítě však tato varianta není natolik efektivní jako první případ, kdy rodiče s dítětem úkol plní a dítě vidí v průběhu práce, co dělá za chyby a může si je opravit. Patří sem však také rodiče dětí, které pomoc v průběhu plnění domácího úkolu nepotřebují a jsou schopny plnit vše správně bez pomoci rodičů. Poslední část rodičů, tedy 8 %, domácí úkoly s dítětem ani nevypracovává ani je nekontroluje. To je pro dítě nejhorší a všichni výzkumníci v mnou přečtené literatuře vnímají tento jev jako nezáměr rodičů a hodnotí jej negativně. Tito rodiče odmítají zodpovědnost za úkoly svých dětí. Dítě také nezískává motivaci, pokud rodič úkoly nekontroluje a nedává najevo, že je dobře, že dítě je plní a chválí jej za správné řešení, není motivováno k jejich plnění (Šed'ová, 2004a). Dítě také nedostává již doma zpětnou vazbu na vypracovaný úkol. Hodnocení domácího úkolu dostává až ve škole, kde však není tolik prostoru, aby se učitel věnoval každému domácímu úkolu u každého dítěte. Učitelé úkoly zkontrolují a dítě je má opět doma opravit za domácí úkol. Zde však vzniká problém. Procentuálně lze porovnat výsledky nekontrolování domácích úkolů rodiči z mého výzkumu s výsledky z výzkumů Maňáka (1992, s. 107), který zjistil, že 4,4 % rodičů v roce 1970 a 2,8 % rodičů v roce 1991 nekontroluje domácí úkoly. Z mého výzkumu vyplývá, že úkoly nekontroluje více rodičů než dříve (8 %). Je tedy otázkou, zdali jsou rodiče vůči domácím úkolům méně zodpovědní, než byli dříve, či jejich kontrolu méně vyžadují samotní učitelé, a tudíž není na ni kladen tak velký důraz.

Tabulka č. 3: Včerejší domácí úkol ...

jsem celou dobu s dítětem vypracovával/a a kontroloval/a správnost v průběhu plnění	38 %
jsem zkontroloval/a až jej dítě vypracovalo	51 %
jsem nekontroloval/a	8 %
mé dítě žádné nemělo	3 %

Rodiče jsou velice různorodá skupina a jejich postoje k zadávání domácích úkolů jsou taktéž různé. Ta část rodičů, která zaujímá vůči domácím úkolům záporný postoj, tedy že by neměli být vůbec zadávány, je nejméně početná. Tvoří ji pouhá 4 % rodičů. Jejich názor je, že dítě má zvládnout vše ve škole a učitel nemá dítěti zadávat úkoly na doma. Jak uvádějí také respondenti z výzkumů Rabušicové a Pola (1996b) „učitel má ve škole naučit vše bez domácích úkolů, bez problémů, dítě má

pracovat samostatně“ (Rabušicová & Pol, 1992b, s. 113). To, že by dítě mělo pracovat samostatně, si myslí polovina respondentů mého výzkumu. Tedy 50 % rodičů zastává názor, že domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo, tedy bez pomoci rodiče. Tito rodiče nezaujímají záporný postoj k domácím úkolům jako takovým, ale k pomoci rodičů s domácími úkoly dětem. Rodičů, kteří si myslí, že jsou dobré jak domácí úkoly, tak i pomoc z jejich strany dětem, je méně než polovina, pouhých 46 %. Tito rodiče říkají, „ano, rodič by měl dítěti s úkoly pomáhat“. Tuto skupinu rodičů vítají a kladně hodnotí učitelé (Štech & Viktorová, 2001). Jsou tedy rodiče, kteří dítěti s domácími úkoly pomáhají rádi, kteří pomáhají neradi a ti, co nepomáhají dítěti vůbec.

Tabulka č. 4: Myslíte si, že by měli rodiče dítěti pomáhat při plnění domácích úkolů?

Ne, dítě má učivo zvládat ve škole, úkoly by nemělo dostávat.	4 %
Ne, domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo.	50 %
Ano, rodič by měl dítěti s domácími úkoly pomáhat.	46 %

Zde vidíme velký rozdíl mezi vnímáním rodičů a jejich skutečnou činností. Jak jsem uvedla již výše, v 97 % s dítětem úkoly někdo plní, avšak pouze 46 % respondentů si myslí, že by tomu tak mělo být.

Pomoc dítěti jak jsem již uvedla je pro rodiče časově náročná. Časové dispozice mohou zajisté také ovlivňovat jejich názor na pomoc dítěti s domácími úkoly. Většina rodičů však s domácími úkoly souhlasí, ať už by je mělo dítě dělat s jejich pomocí nebo samostatně. Tito rodiče se tedy rozcházejí pouze v názoru na to, jaká by měla být jejich role u domácích úkolů. Pouhá 4 % rodičů zastávají názor, že domácí úkoly by dítě nemělo vůbec dostávat, mělo by vše zvládat ve škole a doma by nemělo být úkoly zatěžováno. Dále se podívám, jaké názory mají rodiče na funkci domácích úkolů.

4. 2 Názory rodičů na funkci domácích úkolů

Funkce domácích úkolů jsou různé. Některé z nich jsou prospěšné dětem a jiné rodičům. Jak jsem již uvedla v teoretické části i výše v části empirické, rodiče se z převážné většiny shodují (96 % respondentů), na tom, že domácí úkoly jsou nedílnou součástí vyučování a je potřeba pro ně vyčlenit místo v denním režimu. Z uvedených čísel je patrné, že největší část rodičů chápe pod pojmem domácí úkol

kompletní přípravu dítěte na další den. V první řadě se ptám rodičů na ty funkce, které jsou prospěšné dítěti, tedy zdali si myslí, že domácí úkoly pomáhají dítěti lépe zvládat učivo.

Tabulka č. 5: Máte pocit, že plnění domácích úkolů pomáhá dítěti lépe zvládat učivo?

Rozhodně ano	43 %
Spíše ano	48 %
Spíše ne	8 %
Rozhodně ne	1 %

V 91 % je reakce na tuto otázku kladná. 43 % rodičů říká, že domácí úkoly žákům rozhodně pomáhají a 48 % rodičů si myslí, že spíše pomáhají, než nepomáhají. Domácí úkoly mohou pomáhat dítěti různým způsobem. Jedním z nejdůležitějších je pomoc kompenzační. Domácí úkoly poskytují žákovi potřebný čas k zvládnutí probraného učiva. Dítě má díky nim čas na osvojení látky, který mu nemůže být ve škole poskytnut (Carvalho, 2001), doba vyučování je časově limitována délkou vyučovacích hodin. Domácí úkol je tedy kompenzačním mechanismem pro děti, každé dítě potřebuje jiné množství času na různé vzdělávací oblasti (Pospíšilová, 2011, s. 178). Domácí úkoly tedy podle většiny rodičů jsou pro dítě dobré a nápomocné. Je tu ale část rodičů, i když malá, která si myslí, že domácí úkoly nijak dítěti nepomáhají. Tito rodiče se neztotožňují s funkcemi domácích úkolů. Mezi tuto menšinu rodičů patří 8 % rodičů, co si myslí, že domácí úkoly dítěti spíše nepomáhají, jejich přesvědčení o zbytečnosti domácích úkolů není tedy stoprocentní. Rodiče svým „spíše ne“ stále přiznávají, že nějaká pomoc ve vzdělávání dítěte díky domácím úkolům může nastat, i když oni si jí nemusí být vědomi. A dále sem patří pouhé 1% rodičů, kteří zastávají názor, že domácí úkoly rozhodně dítěti užitečné nejsou. Je tedy vidět, že převážná většina rodičů v tomto případě zaujímá kladný postoj. Toto je v rozporu s názorem rodičů na domácí úkoly, kde si 4 % rodičů myslí, že domácí úkoly by neměly být zadávány, ale pouhé 1 % rodičů, zastává názor, že dítěti nejsou prospěšné. Pokud se podrobněji podíváme na vztah mezi názorem rodičů na to, zda domácí úkoly dítěti pomáhají lépe zvládnout učivo názorem, zda dítěti pomáhat či ne, který je znázorněn v tabulce č. 6. Můžeme říci, že právě ti rodiče, kteří si myslí, že dítěti úkoly pomáhají, jsou toho názoru, že by úkoly měly být. Ať už má být dítě schopno je vypracovat samo, či s jejich

pomocí. Na druhou stranu, právě ti rodiče, kteří zastávají názor, že úkoly dítěti prospěšné nejsou, zaujímají vůči pomoci rodičů s domácími úkoly rozdílné postoje. Avšak nejvíce z nich je toho názoru, že úkoly nemají být vůbec zadávány.

Tabulka č. 6: Názor na pomoc domácích úkolů dítěti lépe zvládat učivo x Názor na pomoc rodičů s domácími úkoly

<i>Prospěšnost dítěti</i>	<i>Pomoc rodičů s domácími úkoly</i>			<i>Celkem</i>
	<i>Nemají být</i>	<i>Dítě je má zvládat samo</i>	<i>Rodič má pomoci</i>	
Ano	1 %	53 %	47 %	100 %
Ne	46 %	31 %	23 %	100 %

Ne zcela stejné názory mají rodiče na to, zdali, když oni sami dítěti s domácími úkoly pomáhají, dosahuje jejich dítě lepších školních výsledků. Zde jsou rodiče více skeptičtí a možná i vůči sobě kritičtí.

Tabulka č. 7: Myslíte si, že když rodič dítěti pomáhá s domácími úkoly, má dítě lepší výsledky ve škole?

Rozhodně ano	18 %
Spíše ano	53 %
Spíše ne	26 %
Rozhodně ne	3 %

O užitečnosti své pomoci při domácích úkolech, jenž má vztah ke školním výsledkům žáka, je přesvědčeno celkem 71 % rodičů. Avšak pouhých 18 % si myslí, že tomu tak rozhodně je, že i oni jsou částečně důvodem lepších školních výsledků dětí, když jim věnují čas a stráví jej s nimi nad domácími úkoly. Tito rodiče se shodují s Šedřovou (2004a, s. 22), která poukazuje na to, že výsledky žáka nezávisí jen na jeho inteligenci či navštěvované škole, ale také právě na rodině. Zbýlých 53 % rodičů na otázku, zdali má dítě lepší školní výsledky, když mu s domácími úkoly pomáhají, odpovědělo „spíše ano“. Jejich přesvědčení tedy není natolik velké jak u první skupiny rodičů. Je také možné, že ne ve všech předmětech je pokrok dětí

důsledkem rodičovského zapojení, a tudíž odpovídají „spíše ano“. To, že pomoc rodičů dětem s domácími úkoly vede k větší školní úspěšnosti, potvrzuje ve své studii také Pattal (2008), který říká, že rodiče by měli být školeni na to, jak dítěti s domácí přípravou pomoci. Na druhou stranu, záporný postoj vůči pomoci rodičů dětem s domácími úkoly a následným lepším školním výsledkům zaujímá 29 % rodičů. Tento postoj rodičů může být jednou z příčin, proč rodiče dětem nepomáhají (hned vedle výše zmíněných časových možností, nedostatečných znalostí a nepříznivému socioekonomickému statusu rodiny). Z mého výzkumu je vidět, že právě 69 % těch rodičů, jež zaujímají názor, že rodičovská pomoc s domácími úkoly nevede k lepším školním výsledkům jejich dítěte, jim s úkoly nepomáhají, pouze úkoly kontrolují nebo ani to ne. Pokud budeme porovnávat jednotlivé typy rodičovské participace na domácích úkolech a školní výsledky dětí, jež jsou uvedeny v tabulce číslo 8., dojdeme k závěru, že právě děti, jejichž rodiče jim domácí úkoly nekontrolují, dosahují výborných školních výsledků (jedničky a dvojky). Právě děti těch rodičů, jež úkoly nekontrolují, jsou dostatečně schopni vše správně plnit sami, jak napovídají jejich školní výsledky. Dále je také vidět, že u dětí s horšími školními výsledky, tedy u těch, co hůře zvládají školní látku a jejich výsledky jsou spíše horší než trojky, je pomoc rodičů 100 %.

Tabulka č. 8: Pomoc rodičů dětem s domácími úkoly x prospěch dětí

<i>Prospěch žáka</i>	<i>Pomoc rodičů</i>			<i>Celkem</i>
	<i>Celou dobu vypracovávají</i>	<i>Pouze kontrolují</i>	<i>Nekontrolují</i>	
Jedničky	46 %	48 %	6 %	100 %
Jedničky a dvojky	25 %	65 %	10 %	100 %
Dvojky	43 %	57 %	0%	100 %
Trojky	33 %	66 %	0%	100 %
Trojky a čtverky	100 %	0 %	0 %	100 %

Rodiče si také mohou být vědomi svých vědomostních nedostatků, které by vedly spíše k zhoršení dítěte ve škole, a tudíž mu pomoci odmítají. Pomoc dítěti však kladně hodnotí učitelé a říkají, že na prvním stupni je zapojení rodičů do domácí přípravy dítěte velice potřebné (Štech & Viktorová, 2001).

Domácí úkoly však nejsou ku prospěchu jen pro děti, ale také pro rodiče.

Mezi funkce domácího úkolu se dále uvádí funkce informační, která pomáhá rodičům mít přehled o vědomostech dítěte. Mě tedy nadále zajímalo, co si rodiče myslí o potřebě domácích úkolů pro ně samotné. Zdali díky nim mají větší přehled o tom, jak jejich dítě zvládá školní látku. Jak vnímají informační funkci domácích úkolů. V následující tabulce jsou procentuálně vyjádřeny odpovědi respondentů.

Tabulka č. 9: Máte díky domácím úkolům větší přehled o tom, jak vaše dítě zvládá školní látku?

Rozhodně ano	53 %
Spíše ano	37 %
Spíše ne	8 %
Rozhodně ne	2 %

Je patrné, že většina rodičů se k informační funkci domácích úkolů vyjadřuje kladně, pouhé 2 % tuto funkci přiblížit rodičům problémy dítěte s látkou a dát mu možnost je dále řešit nevnímají nebo vnímat nechtějí. Pokud rodič pochopí, v čem má jeho dítě mezery a co se mu nedaří, může mu lépe pomoci, ať už on sám, nebo pomoc zajistit.

4. 3 Míra zátěže

Jsou děti vinou domácích úkolů přetěžovány? Mají jich moc a trvá jim jejich vypracování příliš dlouho? To vše může také ovlivnit názor rodičů na domácí úkoly. Děti na prvním stupni základní školy dostávají denně domácí úkoly. V nejvíce případech to jsou tři úkoly za den. V mém výzkumu šlo o sběr dat z daného dne (úterý), tedy hodnota není průměrným počtem domácích úkolů. Kolik úkolů děti v daný den dostali, můžeme vidět v tabulce č. 8. Mezi předměty, ze kterých děti dostávají nejvíce úkolů, to jsou právě ty, na které je na prvním stupni kladen největší důraz a mají největší hodinovou dotaci, tedy český jazyk a matematika. Dále respondenti uvedli, že děti dostávají domácí úkoly z anglického jazyka a prvouky, četnost těchto odpovědí není však tak velká jak u dvou hlavních předmětů, jelikož nejsou vyučovány denně. Pouze v pěti případech ze 157 nedostali děti žádný domácí úkol (všech pět žáků, co nedostali domácí úkol, navštěvovalo 5. třídu).

Tabulka č. 10. Počty domácích úkolů v daný den

Počet úkolů	Procentuálně počet dětí
0	6 %
1	8 %
2	31 %
3	49 %
4	7 %
5	3 %

Když se znovu podíváme na tabulku č. 10., vidíme, že děti dostávají každý den domácí úkoly. Jak se však k tomuto faktu staví rodiče? 62 % rodičů je spokojeno s množstvím úkolů, avšak 18 % rodičů s množstvím domácích úkolů spokojeno není. Mezi rodiče nespokojené patří 12 % rodičů, kteří si myslí, že domácích úkolů by dítě mělo dostávat méně, že je školou přetěžováno. Na druhou stranu 6 % rodičů zastává názor, že dítě nemá dostatek domácích úkolů, a tudíž by jich mělo být více. Tito rodiče si tedy myslí, že dítě není školou dostatečně vytíženo. 20 % rodičů uvádí, že na množství domácích úkolů nemá žádný názor.

Tabulka č. 11: Jste spokojen/a s množstvím zadávaných úkolů?

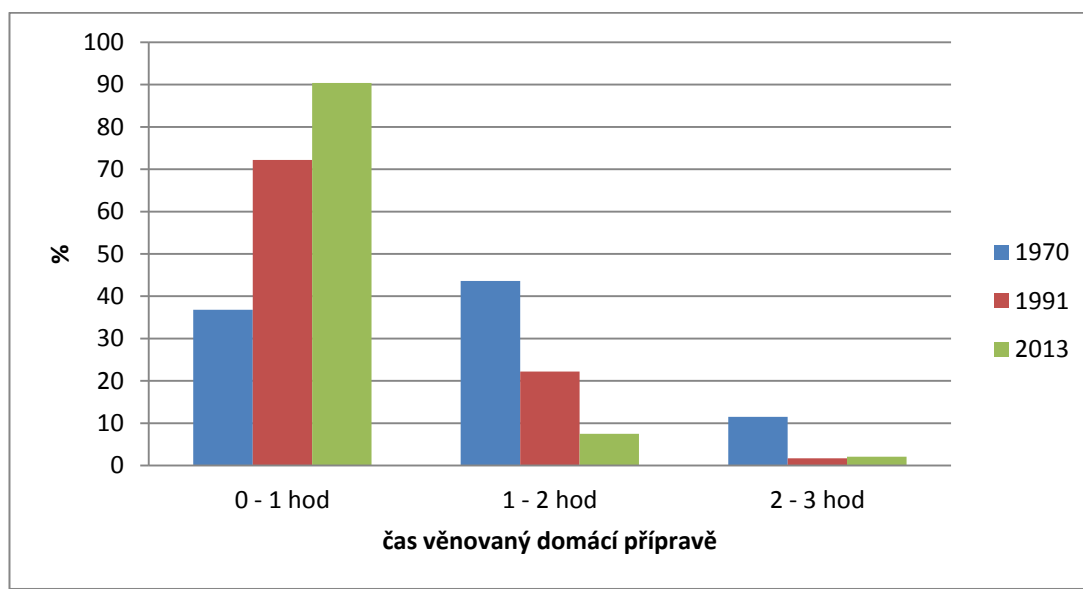
Ano, jsem spokojen/a	62 %
Ne, mělo by jich být více	6 %
Ne, mělo by jich být méně	12 %
Nemám na to názor	20 %

Většina rodičů také uvedla, že jejich dítě není domácími úkoly přetěžováno. Dítě není unavené z plnění domácích úkolů a domácí úkoly jej neomezují v jiných aktivitách (např. kroužky). Jen 29 % žáků je podle rodičů plněním domácích úkolů unavené a 12 % díky množství domácích úkolů nezvládá další aktivity. Rodiče se tedy z většiny shodují, že školou nejsou kladeny natolik velké nároky, aby dítě přetěžovalo a neumožnilo mu vykonávat i jiné činnosti mimo přípravu na vyučování. Je však potřeba, aby dítě mělo dostatek odpočinku a čas na zábavu, nejen plnilo školní povinnosti.

Dále jsem se tedy ptala rodičů, jak je to s množstvím času stráveným nad

domácími úkoly. Více jak polovina rodičů (59 %) uvádí dobu strávenou žákem nad domácími úkoly do půl hodiny. Dále pak 31 % rodičů uvádí, že čas strávený dítětem nad domácími úkoly je 30 – 60 minut. Nároky na žáka a jejich zatížení domácími úkoly jsou tedy v mezích hygienických norem. Déle než jednu hodinu vypracovává domácí úkoly pouze 10 % žáků. Zde je otázkou, zdali vzhledem k množství domácích úkolů není doba jejich plnění až příliš velká, a co je důvodem, že některé děti potřebují k plnění úkolu tolik času a jiné to zvládají za poloviční dobu. V grafu číslo 1. pro představu uvádím výsledky z mého výzkumu a z výzkumů provedených Maňákem v letech 1970 a 1991.

Graf č. 1: Čas věnovaný domácí přípravě (Srovnání výzkumů: Maňák (1970), Maňák (1991), Mervartová (2013))

Jak jsem již uvedla dříve, příprava dětí na vyučování je velice časově náročná i pro rodiče. Je potřeba, aby rodina při vstupu dítěte do školy přeorganizovala svůj rozvrh a našla si čas na učení se s dítětem především v prvních letech školní docházky. Ve většině případů však dítě nepotřebuje více jak hodinu. Je tedy pomoc dítěti pro rodiče velkou zátěží v denním programu? Jako velkou zátěž vnímá domácí úkoly pouze 10 % rodičů. 58 % rodičů se pak přiklání k odpovědi, že domácí úkoly jsou pro ně přiměřenou zátěží jejich denního programu a zbylých 32 % respondentů nevnímá pomáhání dětem jako zátěž.

Tabulka č. 12: Jak velkou zátěží je pro vás pomoc dítěti s domácími úkoly

Velkou	10 %
Přiměřenou	58 %
Zanedbatelnou	32 %

Rodiče mohou brát pomoc dítěti také jako svůj koníček. To že se tak děje, potvrzuje výzkum Pospíšilové (2011), která uvádí, že otce v jejím výzkumu pomoc dítěti baví a těší se na ni. Je tedy vidět, že ani děti ani rodiče se kvůli domácím úkolům nemusí vzdávat jiných aktivit ani se nijak moc omezovat v dalších činnostech. Čas strávený nad domácími úkoly je přiměřený možnostem rodin.

4.4 Místo domácích úkolů v domácí logistice

Každá rodina má své zavedené rituály. Pro kvalitu domácího učení je však také důležitá doba, kdy jej dítě vykonává. Tato doba by měla být co nejlépe vždy stejná. Jak zjistila Wilgocká-Okoňová (in Maňák, 1992, s. 33) je nejvhodnější doba pro plnění školních povinností dvě až tři hodiny po obědě. Nejméně vhodná doba pro vypracovávání domácích úkolů je večer. Dítě je navečer již značně unaveno z celého dne a není schopno se dostatečně soustředit na danou práci. Večer vykonává zadaný domácí úkol pouze 8 % dětí. Většina dětí (53 %) vypracovává zadané úkoly v průběhu odpoledne. Tato skupina dětí by spadala do vhodné doby na vypracování úkolu Wilgockou-Okoňovou. Dále by sem mohla patřit i část z 36 % dětí, které domácí úkoly plní hned po škole, pokud bychom sem zahrnuli děti, které navštěvují školní družinu, chodí na obědy a vzali v potaz dobu potřebnou na cestu domů. Následující tabulka vyjadřuje, jaké procento dětí z mého výzkumného vzorku plní dané úkoly v jednotlivých částech dne.

Tabulka č. 13: Domácí úkoly dítě včera vypracovalo:

Hned po škole	36 %
V průběhu odpoledne	53 %
Večer	8 %
Nevypracovávalo, zadané úkoly nebyly na další den	0 %
Nevypracovávalo, žádné nedostalo	3 %

Jak je vidět z tabulky, děti si neodkládají domácí úkoly na další den. Plní je v den, kdy jim byly zadány. Tímto je rodiče ať již záměrně či nezáměrně učí plnit a neodkládat své povinnosti.

Rodiče také dohlíží, aby dítě domácí úkoly plnilo a nezapomínalo je. Jsou různé způsoby, jak může rodič zjišťovat domácí úkoly. Jedním ze způsobů zjišťování může být přímý kontakt s učitelem. Rodič se tedy zeptá samotného učitele, zdali dítě dostalo domácí úkoly. Tento způsob však není učiteli vítaný. Učitelé žádají osobní kontakt s rodičem pouze, pokud je to nezbytné (např. časté zapomínání domácích úkolů), jedním z důvodů je nedostatek času, aby mohli denně komunikovat s každým rodičem dítěte (Štech & Viktorová, 2001). Mezi vhodnější způsoby zjišťování školních povinností dítěte patří rozhovor s žákem. Tento typ zjišťování, tedy zeptání se samotného dítěte využívá 46 % rodičů. Tito rodiče spoléhají na dítě. Dále pak mají rodiče možnost podívat se do deníčků, kam si děti domácí úkoly zapisují (tento způsob zjišťování domácích úkolů u svých dětí využívá 35 % mých respondentů) nebo prohlédnout jednotlivé sešity, což je zajisté zdlouhavější varianta, avšak uchyluje se k ní 18 % rodičů. Pouze jeden z rodičů nezjišťuje u svého dítěte, zdali má či nemá domácí úkoly. Je tedy zřejmé, že rodiče kontrolují, a tím pomáhají dětem plnit jejich povinnosti. Způsoby zjišťování domácích úkolů se však liší.

Tabulka č. 14: Jakým způsobem jste včera zjišťoval/a, zdali má dítě domácí úkoly?

Zeptal/a jsem se dítěte	46 %
Zeptal/a jsem se třídního učitele	0 %
Zkontroloval/a jsem sešity	18 %
Podíval/a jsem se do deníčku, kam si úkoly zapisují	35 %
Nezjišťoval/a jsem to	1 %

4.5 Kompetentnost rodičů

Velkou otázkou je, zdali jsou rodiče dostatečně kompetentní, aby dětem s učením a domácími úkoly pomáhali. Zde zajisté hraje velkou roli věk dítěte.

V prvních letech školní docházky se děti učí základním vědomostem, vytvářejí si základní schopnosti, dovednosti a návyky. Jedná se o ty, které většinou bez větších problémů zvládají i jejich případně méně vzdělaní rodiče. Rodiče jim tedy mohou pomoci a učitel se nemusí obávat je v tomto ohledu

požádat o pomoc a spolupráci (Rabušicová & Pol, 1996 b, s. 106).

Na prvním stupni základní školy bude většina rodičů dítěti schopna pomoci, jelikož si každý rodič základní školou prošel a látku by měl tudíž bezproblémově ovládat. Vždy tomu však tak není a rodiče si této skutečnosti jsou vědomi (důkazem může být vyhledávání pomoci zvenčí, například doučování, jak už jsem uvedla výše).

Na otázku, zdali rodič ovládá bez problémů žákem probírané učivo, odpovědělo 79 % rodičů „ano“ a 21 % rodičů „ne“. Tyto odpovědi, jsou však založené na subjektivním vnímání rodičů svých vlastních schopností a vědomostí.³

Tabulka č. 15: Vy jako rodič ovládáte bez problémů žákem probírané učivo?

Ano	79 %
Ne	21 %

Pomoc rodičů dětem je také „vázaná na sebedůvěru rodičů a ta závisí hodně na pocíťovaných kompetencích v tom či onom vyučovacím předmětu“ (Štech & Viktorová, 2001, s. 86). I představa rodičů o dostatečných znalostech nabytých ve školních lavicích o daných předmětech může vést k problémům. Od doby, kdy rodiče opustili školu, se mnohé změnilo. Změny nalezneme jak v obsahu školní látky, tak i v metodách, kterými se vzdělává (Maňák, 1992). Rodiče tedy nejsou vždy vybaveni dostatečnými znalostmi, aby byli schopni své dítě dobře připravit na výuku a plnit s ním domácí úkoly. Zde vyvstává otázka dalšího rodičovského vzdělávání. „Existuje mnoho oblastí (témat), v nichž může škola a její učitelé nabídnout rodičům příležitost se vzdělávat“ (Krejčová, 2005, s. 80). Na českých školách se systematická podpora rodičů ve vzdělávání nevyskytuje. Pokud se však vzdělávání vyskytne, je zaměřeno spíše na výchovné problémy, práci s dětmi, avšak ne na školní látku. Tento fenomén je rozšířen například v USA (Rabušicová, 2004, s. 18 - 19). Pro představu o znalostech rodičů uvádím níže v tabulce dosažené vzdělání rodičů. Největší část rodičů má dosažené středoškolské vzdělání s maturitou. Součet procent u dosaženého vzdělání otců, nedává výsledek 100 %. Ne ve všech dotaznících bylo dosažené vzdělání otců na rozdíl od vzdělání matek uvedeno (důvodů může být mnoho).

³ Tato čísla nelze tedy brát jako relevantní, jelikož jsem neprováděla testování vědomostí rodičů. Nejsou tedy skutečnými procenty toho, kolik rodičů látku ovládá a kolik ne, ale toho, zdali si myslí, že látku ovládají či ne.

Tabulka č. 16: Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů

<i>Dosažené vzdělání</i>	<i>Matka (%)</i>	<i>Otec (%)</i>
Základní	3 %	3 %
Středoškolské bez maturity	24 %	30 %
Středoškolské s maturitou	47 %	37 %
Vysokoškolské	26 %	22 %

Rodičovská neznalost dané látky, vede, jak uvádí Maňák (1992) k jejich nepomáhání s domácími úkoly. Níže v tabulce je vidět procentuálně vyjádřeno číslo rodičů, kteří látku ovládají a neovládají ve srovnání s jejich nejvyšším dosaženým vzděláním. Z tabulky je vidět, že rodiče, jež látku více neovládají, mají dosažené vzdělání bez maturity. U nejvyššího dosaženého vzdělání základního a středního bez maturity je množství rodičů neovládajících školní látku jejich dítěte téměř srovnatelné (u rodičů s nejvyšším dosaženým vzděláním základním je to 33 % a u rodičů, jež absolvovali střední školu bez maturity to je 39 %). S vyšším dosaženým vzděláním procento rodičů, kteří látku neovládají, ve srovnání s procentem těch, kteří probírané látce rozumí, klesá. Avšak i u vysokoškolsky vzdělaných rodičů 8 % z nich látku probíranou dítětem neovládá.

Tabulka č. 17: Množství rodičů ovládající a neovládající látku ve srovnání s jejich dosaženým vzděláním

<i>Dosažené vzdělání rodičů</i>	<i>Rodiče ovládající a neovládající látku</i>		<i>Celkem</i>
	<i>Ovládám vše</i>	<i>Ne vše ovládám</i>	
Základní	67 %	33 %	100 %
Středoškolské bez maturity	61 %	39 %	100 %
Středoškolské s maturitou	82 %	18 %	100 %
Vysokoškolské	92 %	8 %	100%

Na prvním stupni jsou tedy i děti, jejichž rodiče probíranou látku neovládají. Ptala jsem se dále rodičů, které učivo, respektive předmět, neovládají. Předpokládala jsem, že u převážné většiny rodičů to bude cizí jazyk, tento můj předpoklad se potvrdil. 19 rodičů, tedy 58 % z těch, co látku neovládají, uvedlo, že právě angličtina

je předmět, který neovládají, a stejný počet rodičů uvedlo také matematiku. 10 rodičů dále na danou otázku odpovědělo český jazyk a pouze 3 rodiče neovládají prvouku. Často rodiče uváděli více než jeden předmět. Je tedy vidět, že hlavní předměty jako je matematika, český jazyk a anglický jazyk dělají některým z rodičů velké problémy. Především u anglického jazyka si myslím, že by měla být školou nabízená pomoc (rodiče tento předmět ne zcela nutně musí ovládat). Je ale otázkou jak pomoc zajistit. Aby škola mohla zajistit doučování pro rodiče, musela by mít zajisté další finanční prostředky, aby zaplatila lektory. Tyto finanční prostředky by buď musel škole dát stát, či rodiče samotní.

Dále mě zajímalo, zdali ti rodiče, kteří látce bez problémů rozumí, dítěti s vypracováním domácích úkolů pomáhají. Jak jsem uvedla výše, 79 % rodičů látce bez problémů rozumí a ovládá ji. Avšak pouze 38 % rodičů, kteří látku ovládají, zároveň svým dětem s domácími úkoly pomáhají. Není tedy natolik patrný vztah mezi pomocí rodičů a znalostí domácích úkolů. Dětem pomáhá méně než polovina rodičů, jež látku ovládá.

Aby mohli rodiče dítěti s domácím úkolem pomoci, musí rozumět zadání domácího úkolu. Více než polovina rodičů většinou zadání domácího úkolu rozumí. A 31% rodičů rozumí zadání vždy bez problému. Je tedy zřejmé, že úkoly jsou učiteli zadávány jasně a srozumitelně, což pokládá jako jeden z požadavků na domácí úkoly Petty (2002). Pouhá 4 % rodičů říkají, že většinou zadání domácího úkolu nerozumí. Neporozumění zadání úkolu může vést k záporným postojům rodičů k domácím úkolům. Většina rodičů však požadavky kladené učitelem chápe.

5. Shrnutí

V této části práce se ohlédnou za výsledky, jež byly analyzovány výše. Rodiče tedy z největší části vnímají domácí úkoly jako domácí učení, avšak i na této charakteristice domácích úkolů, jako každodenní činnosti spojené s přípravou dítěte na další den (psaní domácích úkolů, opakování látky, příprava pomůcek a mnohé další), se shoduje pouze 69 % respondentů.

Participace rodičů na domácích úkolech je rozhodně viditelná. Na vypracovávání domácích úkolů se podílí téměř celá rodina, ale ve většině případů, nejčastěji plní s dítětem úkoly matka. Je tedy otázkou, zdali právě matka má více vědomostí než otec, má na práci s dítětem více času, či je pouze v naší společnosti zažitě, že domácí úkoly plní s dítětem právě matky. Ač rodiče uvádí, že s dětmi domácí úkoly plní, v důsledku je to méně než polovina rodičů, co opravdu s dítětem nad domácími úkoly sedí, kontroluje a opravuje ho v průběhu práce. Dále 51 % rodičů úkoly pouze kontroluje. 38 % rodičů s dítětem úkoly celou dobu vypracovává, ale 46% respondentů je toho názoru, že dítěti s domácími úkoly rodiče pomáhat mají. Proč je tedy více rodičů přesvědčeno o tom, že by mělo dítěti s domácími úkoly pomáhat, než pomáhá, může být dalším námětem ke studii. Možná je tomu tak právě z časových důvodů. Avšak pouze 10 % mých respondentů uvádí, že je pro ně plnění domácích úkolů s dítětem velkou zátěží v jejich denním programu.

Většina rodičů je toho názoru, že domácí úkoly dětem pomáhají lépe zvládat školní látku, a tudíž by také měly být učiteli zadávány. O tom, že prospívá pomoc rodičů dítěti s domácími úkoly, je přesvědčeno 71 % mých respondentů, ale pouze 38 % rodičů s úkoly dítěti opravdu pomáhá. Ne vždy je však pomoc rodičů úzce spjata s prospěchem dítěte. V případech, kdy rodiče nepomáhají dětem s domácími úkoly, ani je nekontrolují, nedosahují děti horších školních výsledků než dvojek. Nemusí se tedy jednat o nezáměr rodičů, pokud domácí úkoly dítěte ani nekontrolují. Pouze zde může být vidět, že rodiče dítěti důvěřují a vědí, že kontrola ani soustavná pomoc není potřebná. Na druhou stranu, pokud má dítě ve škole problémy, rodiče více pomáhají dítěti s domácími úkoly. Dále si také rodiče myslí, že domácí úkoly, tedy jejich funkce informační, o tom, jak dítě zvládá školní látku, jsou pro ně samotné prospěšné.

Pokud se zaměříme na míru zátěže a náročnost domácích úkolů, vidíme, že u většiny domácích úkolů nepřesáhne doba jejich vypracovávání hodinu. Tudíž jsou v mezích hygienických norem. Také rodiče ve většině případů uvedli, že dítě není

domácími úkoly ani zatěžováno, ani příliš omezováno v jiných činnostech. Rodiče zjišťují domácí úkoly nejčastěji od samotných dětí či z deníčků, do kterých si je zapisují. Děti plní zadané úkoly nejčastěji v průběhu odpoledne.

Co se týče kompetentnosti rodičů pomoci dítěti s probíranou látkou, 38 % respondentů má v jednom či více předmětech problémy. Větší podíl rodičů s problémy s danou látkou je u těch, jež mají dosažené pouze základní či středoškolské vzdělání bez maturity. Ale i u rodičů vysokoškolsky vzdělaných se vyskytnou případy, kdy rodič danou látku neovládá. To může být způsobeno změnou učebních plánů a zařazením nových předmětů, jež se rodiče nikdy neučili.

Závěr

V teoretické části práce jsem se zaměřila na oblasti úzce související s hlavním tématem práce, kterým je postoj rodičů k domácím úkolům. Teoretická práce je rozdělena na dva stěžejní bloky. První z nich pojednává o tom, co to domácí úkol je a jaké má funkce a čím se stává nefunkčním. Druhý se věnuje vztahu rodičů k domácím úkolům.

V empirické části jsem se poté snažila o výstižnou analýzu postojů rodičů k domácím úkolům. Tento fenomén je v práci popsán na základě subjektivního pohledu rodičů. Použití kvantitativní metody (dotazníkové šetření) mi umožnilo získání velkého množství dat. Hlavním výzkumným cílem bylo popsat, jaké postoje zaujímají rodiče k domácím úkolům svých dětí. Nyní zbývá v souvislosti s výzkumnými otázkami kriticky nahlédnout na výsledky výzkumné sondy.

Postoje zaujímané rodiči vůči domácím úkolům jejich dětí jsou různé, avšak převážná většina rodičů z mého výzkumu zaujímá vůči domácím úkolům svých dětí kladný postoj. Velká část respondentů vnímá domácí úkoly jako potřebné jak pro žáky, tak pro rodiče. Více rozlišné postoje však zaujímají vůči potřebě pomáhat dítěti s vypracováváním domácích úkolů. Jejich stanoviska jsou různá. Někteří souhlasí s potřebou rodičovské pomoci s domácími úkoly, jiní ji vnímají jako zbytečnou. Jejich odmítání pomoci může vést, jak jsem zjistila z výzkumu, z jejich nezájmu, ale i z přesvědčení, že dítě opravdu pomoc nepotřebuje a je schopno dosahovat výborných výsledků i bez zásahů rodiče.

Všichni respondenti byli rodiče dětí z téže školy. Pro bližší prozkoumání by bylo dobré také srovnání jednotlivých ročníků, zdali se pomoc rodičů snižuje a zda po více letech dítěte ve školní lavici zaujímají rodiče k domácím úkolům jiné postoje. Avšak na to by již nestačil průzkum pouze na jedné škole.

Současně by bylo zajímavé zaměřit se na toto téma z pohledu učitelů. Jak vnímají rodičovské postoje k domácím úkolům. Jak je hodnotí. A jak se jejich představy o rodičovských postojích k danému tématu liší od reálných postojů, které rodiče zaujímají.

Věřím, že po důkladném prozkoumání vztahů mezi školou a rodinou, se bude vyskytovat i více studií, zaměřených právě na domácí úkoly, ať již z pohledu rodičů, učitelů, či samotných žáků, kteří je plní.

Použitá literatura

Carvalho, M. E. (2001) *Rethinking family – school relations: a critique of parentel involvement in schooling*. London: Lawrence erlbaum associates publisher

Disman, M. (2011). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum

Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido

Giddens, A. (1999). *Sociologie*. Praha: Argo

Krejčová, V. (2005). *Aktuální témata výchovy a vzdělávání ve škole*. Hradec Králové: Gaudeamus.

Laureau, A. (1989). *Home Advantage: Social Class and Parental Intervention in Elementary Education*. London: The Falmer Press

Maňák, J. (1992). *Problém domácích úkolů na základní škole*. Brno: Masarykova univerzita Brno

Painter, L. (2003). *Homework*. Oxford: Oxford University Press.

Pattall, E., Cooper, H. & Robinson, J., C., (2008). Parent Involvement in Homework: A Research Synthesis. *Review of Educational Research*, 78 (4), 1039 - 1101

Petty, G. (2002). *Moderní vyučování*. Praha: Portál

Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (1995). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

Pospíšilová, R. (2011). Role rodičů v domácí přípravě do školy. *Studia paedagogica*, 16 (2), 171 – 182

Rabušicová, M. & Pol, M. (1996a). Vztahy školy a rodiny dnes: hledání cest k partnerství (1. část). *Pedagogika*, 46(1), 49–61

Rabušicová, M. & Pol, M. (1996b). Vztahy školy a rodiny dnes: hledání cest k partnerství (2). *Pedagogika*, 46(2), 105–116

Rabušicová, M. (2004). Vztahy rodiny a školy: vývoj tématu. In Rabušicová, M., Šed'ová, K., Trntková, K., & Čiháček, V. *Škola a /versus/ rodina* (s. 9 – 21). Brno: Masarykova univerzita Brno

Střelec, S. (1982). *Úvod do teorie rodinné výchovy*. Brno: UJEP Brno

Šed'ová, K. (2004a). Vzdělávací výsledky dětí: vliv rodiny. In Rabušicová, M., Šed'ová, K., Trntková, K., & Čiháček, V. *Škola a /versus/ rodina* (s. 22 – 31). Brno: Masarykova univerzita Brno

Šed'ová, K. (2004b). Role rodičů ve vztahu ke škole: teoretické koncepty a empirická zjištění. In Rabušicová, M., Šed'ová, K., Trntková, K., & Čiháček, V. *Škola a /versus/ rodina* (s. 33 – 51). Brno: Masarykova univerzita Brno

Šed'ová, K. (2009). Tiché partnerství: vztah mezi rodiči a učitelkami na prvním stupni základní školy. *Studia paedagogica*, 14(1), 27–52

Štech, S. & Viktorová, I. (2001). Vztahy rodiny a školy – hledání dialogu. In Kolláriková, Z. & Pupal, B. (Eds.). *Předškolní a primární pedagogika* (s. 57 – 92). Praha: Portál

Přílohy

Distribovaný dotazník

Dotazníkové šetření zjišťující názory rodičů dětí 1. stupně základní školy na domácí úkoly jejich dětí

Vážená maminko, vážený tatínku,
dovoluji si vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který mi pomůže napsat výzkumnou část mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit výhradně výzkumným účelům.
Prosím, u uzavřených otázek zakroužkujte z uvedených možností tu, která nejvíce odpovídá vašemu názoru. U otevřených otázek, prosím, vepište odpověď. Neexistují správné nebo špatné odpovědi.

1. **Co vše je dle vašeho názoru domácí úkol?**
  - a. pouze písemný úkol
  - b. příprava na test
  - c. každodenní příprava na další den
  - d. zajištění materiálních věcí na hodinu (např.: na další hodinu VV má vaše dítě donést krabičku od sýru,...)
  - e. jiné .....

2. **U nás doma pomáhá dítěti s domácími úkoly (prosím zakroužkujte všechny možnosti, které platí)**
  - a. maminka
  - b. tatínek
  - c. sourozenec
  - d. prarodiče
  - e. doučovatel/ka
  - f. nikdo, dítě plní domácí úkoly samo
  - g. někdo jiný .....

3. **Kdo z těchto osob nejčastěji u vás pomáhá dítěti s domácím úkolem?**
.....

4. **Z jakého předmětu dostává vaše dítě nejvíce domácích úkolů?**
.....

5. **Mé dítě včera mělo** ..... domácích úkolů (počet).

6. **Včerejší domácí úkoly**
  - a. jsem celou dobu s dítětem vypracovával/a a kontroloval/a správnost v průběhu plnění
  - b. jsem zkontroloval/a, až jej dítě vypracovalo
  - c. jsem nekontroloval/a
  - d. mé dítě včera žádné úkoly nemělo

7. **Včera dítě strávilo plněním domácích úkolů** ..... minut.

8. **Domácí úkoly dítě včera vypracovávalo**
  - a. hned po škole
  - b. v průběhu odpoledne
  - c. večer
  - d. nevypracovávalo, zadané úkoly nebyly na další den
  - e. nevypracovávalo, žádné nedostalo

9. **Jakým způsobem jste včera zjišťoval/a, zdali má vaše dítě na další den domácí úkoly?**
  - a. zeptal/a jsem se dítěte
  - b. zeptal/a jsem se třídního učitele
  - c. zkontroloval/a jsem sešity
  - d. podíval/a jsem se do deníčku (sešitu), kam si ve škole domácí úkoly zapisují

- e. nezjišťoval/a jsem to
- f. jiné: .....

10. Jste spokojen/a s množstvím zadávaných úkolů?

- a. ano, jsem spokojená
- b. nemám na to názor
- c. ne, mělo by jich být více
- d. ne, mělo by jich být méně

11. Máte pocit, že plnění domácích úkolů pomáhá dítěti lépe zvládat učivo?

- a. rozhodně ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. rozhodně ne

12. Myslíte si, že by rodiče měli dítěti pomáhat při plnění domácích úkolů?

- a. ne, dítě má učivo zvládat ve škole, úkoly by nemělo dostávat
- b. ne, domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo
- c. ano, rodiče by měli dítěti s úkoly pomáhat

13. Máte díky domácím úkolům větší přehled o tom, jak vaše dítě zvládá školní látku?

- a. rozhodně ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. rozhodně ne

14. Vy jako rodič ovládáte bez problémů žákem probírané učivo?

- a. ano (přejděte k otázce 16.)
- b. ne

15. Které učivo (předmět) neovládáte?

.....

16. Je pro vás zadání domácího úkolu srozumitelné?

- a. ano vždy
- b. ano většinou
- c. ne většinou
- d. ne nikdy

17. Pokud dítěti pomáháte, jak velká zátěž to je ve vašem denním programu?

- a. velká
- b. přiměřená
- c. zanedbatelná

18. Je vaše dítě plněním domácích úkolů unavené?

- a. ano
- b. ne

19. Musí dítě kvůli domácím úkolům omezovat jiné aktivity (sport, kroužky) ?

- a. ano
- b. ne

20. Myslíte si, že když rodič dítěti pomáhá s domácími úkoly, má dítě lepší výsledky ve škole?

- a. rozhodně ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. rozhodně ne

Nyní vás poprosím o několik informací o vás a vašem dítěti.

21. Jaké je vaše pohlaví:

- a. muž

- b. žena

22. Nejvyšší dosažené vzdělání matky dítěte:

- a. základní
- b. středoškolské bez maturity
- c. středoškolské s maturitou
- d. vysokoškolské

23. Nejvyšší dosažené vzdělání otce dítěte:

- a. základní
- b. středoškolské bez maturity
- c. středoškolské s maturitou
- d. vysokoškolské

24. Vaše dítě, o kterém je dotazník vyplňován, je:

- a. syn   třída .....
- b. dcera   třída .....

25. Známky mého dítěte na posledním vysvědčení byly:

- a. jedničky
- b. jedničky a dvojky
- c. většinou dvojky
- d. většinou trojky
- e. trojky a čtverky
- f. pětka

Tímto vám děkuji za vyplnění dotazníku.
Michaela Mervartová, studentka Masarykovy univerzity, Filozofické fakulty, oboru
Pedagogika.

Vzor vyplněného dotazníku

Respondent č. 1. (rodič dítěte z 1. třídy)

Dotazníkové šetření zjišťující názory rodičů dětí 1. stupně základní školy na domácí úkoly jejich dětí

Vážená maminko, vážený tatínku,
dovoluji si vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který mi pomůže napsat výzkumnou část mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit výhradně výzkumným účelům.
Prosím, u uzavřených otázek zakroužkujte z uvedených možností tu, která nejvíce odpovídá vašemu názoru. U otevřených otázek, prosím, vepište odpověď. Neexistují správné nebo špatné odpovědi.

1. Co vše je dle vašeho názoru domácí úkol?
  - a. pouze písemný úkol
  - b. příprava na test
  - c. každodenní příprava na další den
  - d. zajištění materiálních věcí na hodinu (např.: na další hodinu VV má vaše dítě donést krabičku od sýru,...)
  - e. jiné .....
2. U nás doma pomáhá dítěti s domácími úkoly (prosím zakroužkujte všechny možnosti, které platí)
  - a. maminka
  - b. tatínek
  - c. sourozenec
  - d. prarodiče
  - e. doučovník/ka
  - f. nikdo, dítě plní domácí úkoly samo
  - g. někdo jiný .....
3. Kdo z těchto osob nejčastěji u vás pomáhá dítěti s domácím úkolem? *maminka* .....
4. Z jakého předmětu dostává vaše dítě nejvíce domácích úkolů?
šestý jazyk .....
5. Mé dítě včera mělo *3* ..... domácích úkolů (počet).
6. Včerejší domácí úkoly
  - a. jsem celou dobu s dítětem vypracovával/a a kontroloval/a správnost v průběhu plnění
  - b. jsem zkontroloval/a, až jej dítě vypracovalo
  - c. jsem nekontroloval/a
  - d. mé dítě včera žádné úkoly nemělo
7. Včera dítě strávilo plněním domácích úkolů *40* ..... minut.
8. Domácí úkoly dítě včera vypracovávalo
  - a. hned po škole
  - b. v průběhu odpoledne
  - c. večer
  - d. nevypracovávalo, zadané úkoly nebyly na další den
  - e. nevypracovávalo, žádné nedostalo
9. Jakým způsobem jste včera zjišťoval/a, zdali má vaše dítě na další den domácí úkoly?
  - a. zeptal/a jsem se dítěte
  - b. zeptal/a jsem se třídního učitele
  - c. zkontroloval/a jsem sešity
  - d. podíval/a jsem se do deníčku (sešitu), kam si ve škole domácí úkoly zapisují
  - e. nezjišťoval/a jsem to
  - f. jiné: .....
10. Jste spokojen/a s množstvím zadávaných úkolů?
  - a. ano, jsem spokojená
  - b. nemám na to názor
  - c. ne, mělo by jich být více
  - d. ne, mělo by jich být méně
11. Máte pocit, že plnění domácích úkolů pomáhá dítěti lépe zvládat učivo?
  - a. rozhodně ano
  - b. spíše ano
  - c. spíše ne
  - d. rozhodně ne
12. Myslíte si, že by rodiče měli dítěti pomáhat při plnění domácích úkolů?
  - a. ne, dítě má učivo zvládat ve škole, úkoly by nemělo dostávat
  - b. ne, domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo
  - c. ano, rodiče by měli dítěti s úkoly pomáhat

13. Máte díky domácím úkolům větší přehled o tom, jak vaše dítě zvládá školní látku?
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne
14. Vy jako rodič ovládáte bez problémů žákem probírané učivo?
- ano (přejděte k otázce 16.)
  - ne
15. Které učivo (předmět) neovládáte?
- .....
16. Je pro vás zadání domácího úkolu srozumitelné?
- ano vždy
  - ano většinou
  - ne většinou
  - ne nikdy
17. Pokud dítěti pomáháte, jak velká zátěž to je ve vašem denním programu?
- velká
  - přiměřená
  - zanedbatelná
18. Je vaše dítě plněním domácích úkolů unavené?
- ano
  - ne
19. Musí dítě kvůli domácím úkolům omezovat jiné aktivity (sport, kroužky)?
- ano
  - ne
20. Myslíte si, že kdýž rodič dítěti pomáhá s domácími úkoly, má dítě lepší výsledky ve škole?
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne

Nyní vás poprosím o několik informací o vás a vašem dítěti.

21. Jaké je vaše pohlaví:
- muž
  - žena
22. Nejvyšší dosažené vzdělání matky dítěte:
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
23. Nejvyšší dosažené vzdělání otce dítěte:
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
24. Vaše dítě, o kterém je dotazník vyplňován, je:
- syn   třída ...*A. B.*...
  - dcera   třída .....
25. Známky mého dítěte na posledním vysvědčení byly:
- jedničky
  - jedničky a dvojky
  - většinou dvojky
  - většinou trojky
  - trojky a čtverky
  - pětka

Tímto vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Michaela Mervartová, studentka Masarykovy univerzity, Filozofické fakulty, oboru Pedagogika.

Respondent č. 2. (rodič dítěte z 2. třídy)

Dotazníkové šetření zjišťující názory rodičů dětí 1. stupně základní školy na domácí úkoly jejich dětí

Vážená maminko, vážený tatínku,

dovoluji si vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který mi pomůže napsat výzkumnou část mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit výhradně výzkumným účelům.

Prosím, u uzavřených otázek zakroužkujte z uvedených možností tu, která nejvíce odpovídá vašemu názoru. U otevřených otázek, prosím, vepište odpověď. Neexistují správné nebo špatné odpovědi.

1. **Co vše je dle vašeho názoru domácí úkol?**
  - a. pouze písemný úkol
  - b. příprava na test
  - c. každodenní příprava na další den
  - d. zajištění materiálních věcí na hodinu (např.: na další hodinu VV má vaše dítě donést krabičku od sýru,...)
  - e. jiné .....
2. **U nás doma pomáhá dítěti s domácími úkoly (prosím zakroužkujte všechny možnosti, které platí)**
  - a. maminka
  - b. tatínek
  - c. sourozenec
  - d. prarodiče
  - e. doučovatel/ka
  - f. nikdo, dítě plní domácí úkoly samo
  - g. někdo jiný .....
3. **Kdo z těchto osob nejčastěji u vás pomáhá dítěti s domácími úkoly?** ..... *maminka*
4. **Z jakého předmětu dostává vaše dítě nejvíce domácích úkolů?**
..... *čj*
5. **Mé dítě včera mělo** ..... *3* ..... domácích úkolů (počet).
6. **Včerejší domácí úkoly**
  - a. jsem celou dobu s dítětem vypracovával/a a kontroloval/a správnost v průběhu plnění
  - b. jsem zkontroloval/a, až jej/dítě vypracovalo
  - c. jsem nekontroloval/a
  - d. mé dítě včera žádné úkoly nemělo
7. **Včera dítě strávilo plněním domácích úkolů** ..... *60* ..... minut.
8. **Domácí úkoly dítě včera vypracovávalo**
  - a. hned po škole
  - b. v průběhu odpoledne
  - c. večer
  - d. nevypracovávalo, zadané úkoly nebyly na další den
  - e. nevypracovávalo, žádné nedostalo
9. **Jakým způsobem jste včera zjišťoval/a, zdali má vaše dítě na další den domácí úkoly?**
  - a. zeptal/a jsem se dítěte
  - b. zeptal/a jsem se třídního učitele
  - c. zkontroloval/a jsem sešity
  - d. podíval/a jsem se do deníčku (sešitu), kam si ve škole domácí úkoly zapisují
  - e. nezjišťoval/a jsem to
  - f. jiné: .....
10. **Jste spokojen/a s množstvím zadávaných úkolů?**
  - a. ano, jsem spokojená
  - b. nemám na to názor
  - c. ne, mělo by jich být více
  - d. ne, mělo by jich být méně
11. **Máte pocit, že plnění domácích úkolů pomáhá dítěti lépe zvládat učivo?**
  - a. rozhodně ano
  - b. spíše ano
  - c. spíše ne
  - d. rozhodně ne
12. **Myslíte si, že by rodiče měli dítěti pomáhat při plnění domácích úkolů?**
  - a. ne, dítě má učivo zvládat ve škole, úkoly by nemělo dostávat
  - b. ne, domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo
  - c. ano, rodiče by měli dítěti s úkoly pomáhat

13. Máte díky domácím úkolům větší přehled o tom, jak vaše dítě zvládá školní látku?
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne
14. Vy jako rodič ovládáte bez problémů žákem probírané učivo?
- ano (přejděte k otázce 16.)
  - ne
15. Které učivo (předmět) neovládáte?
- .....
16. Je pro vás zadání domácího úkolu srozumitelné?
- ano vždy
  - ano většinou
  - ne většinou
  - ne nikdy
17. Pokud dítěti pomáháte, jak velká zátěž to je ve vašem denním programu?
- velká
  - přiměřená
  - zanedbatelná
18. Je vaše dítě plněním domácích úkolů unavené?
- ano
  - ne
19. Musí dítě kvůli domácím úkolům omezovat jiné aktivity (sport, kroužky)?
- ano
  - ne
20. Myslíte si, že kdýž rodič dítěti pomáhá s domácími úkoly, má dítě lepší výsledky ve škole?
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne

Nyní vás poprosím o několik informací o vás a vašem dítěti.

21. Jaké je vaše pohlaví:
- muž
  - žena
22. Nejvyšší dosažené vzdělání matky dítěte:
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
23. Nejvyšší dosažené vzdělání otce dítěte:
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
24. Vaše dítě, o kterém je dotazník vyplňován, je:
- syn   třída .....
.....
  - dcera   třída .....
25. Známky mého dítěte na posledním vysvědčení byly:
- jedničky
  - jedničky a dvojky
  - většinou dvojky
  - většinou trojky
  - trojky a čtyřky
  - pětka

Tímto vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Michaela Mervartová, studentka Masarykovy univerzity, Filozofické fakulty, oboru Pedagogika.

Respondent č. 3. (rodič dítěte z 5. třídy)

Dotazníkové šetření zjišťující názory rodičů dětí 1. stupně základní školy na domácí úkoly jejich dětí

Vážená maminko, vážený tatínku,

dovoluji si vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který mi pomůže napsat výzkumnou část mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit výhradně výzkumným účelům.

Prosím, u uzavřených otázek zakroužkujte z uvedených možností tu, která nejvíce odpovídá vašemu názoru. U otevřených otázek, prosím, vepište odpověď. Neexistují správné nebo špatné odpovědi.

1. **Co vše je dle vašeho názoru domácí úkol?**
  - a. pouze písemný úkol
  - b. příprava na test
  - c. každodenní příprava na další den
  - d. zajištění materiálních věcí na hodinu (např.: na další hodinu VV má vaše dítě donést krabičku od sýru,...)
  - e. jiné .....
2. **U nás doma pomáhá dítěti s domácími úkoly (prosím zakroužkujte všechny možnosti, které platí)**
  - a. maminka
  - b. tatínek
  - c. sourozenec
  - d. prarodiče
  - e. doučovatel/ka
  - f. nikdo, dítě plní domácí úkoly samo
  - g. někdo jiný .....
3. **Kdo z těchto osob nejčastěji u vás pomáhá dítěti s domácím úkolem?** *Maminka*
4. **Z jakého předmětu dostává vaše dítě nejvíce domácích úkolů?**
MATEMATIKA, ČESŤINA, ANGLIČTINA
5. **Mé dítě včera mělo** *2* ..... domácích úkolů (počet).
6. **Včerejší domácí úkoly**
  - a. jsem celou dobu s dítětem vypracovával/a a kontroloval/a správnost v průběhu plnění
  - b. jsem zkontroloval/a, až jej/dítě vypracovalo
  - c. jsem nekontroloval/a
  - d. mé dítě včera žádné úkoly nemělo
7. **Včera dítě strávilo plněním domácích úkolů** *60* ..... minut.
8. **Domácí úkoly dítě včera vypracovávalo**
  - a. hned po škole
  - b. v průběhu odpoledne
  - c. večer
  - d. nevypracovávalo, zadané úkoly nebyly na další den
  - e. nevypracovávalo, žádné nedostalo
9. **Jakým způsobem jste včera zjišťoval/a, zdali má vaše dítě na další den domácí úkoly?**
  - a. zeptal/a jsem se dítěte
  - b. zeptal/a jsem se třídního učitele
  - c. zkontroloval/a jsem sešity
  - d. podíval/a jsem se do deníčku (sešitu), kam si ve škole domácí úkoly zapisují
  - e. nezjišťoval/a jsem to
  - f. jiné: .....
10. **Jste spokojen/a s množstvím zadávaných úkolů?**
  - a. ano, jsem spokojená
  - b. nemám na to názor
  - c. ne, mělo by jich být více
  - d. ne, mělo by jich být méně
11. **Máte pocit, že plnění domácích úkolů pomáhá dítěti lépe zvládat učivo?**
  - a. rozhodně ano
  - b. spíše ano
  - c. spíše ne
  - d. rozhodně ne
12. **Myslíte si, že by rodiče měli dítěti pomáhat při plnění domácích úkolů?**
  - a. ne, dítě má učivo zvládat ve škole, úkoly by nemělo dostávat
  - b. ne, domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo
  - c. ano, rodiče by měli dítěti s úkoly pomáhat

13. Máte díky domácím úkolům větší přehled o tom, jak vaše dítě zvládá školní látku?
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne
14. Vy jako rodič ovládáte bez problémů žákem probírané učivo?
- ano (přejděte k otázce 16.)
  - ne
15. Které učivo (předmět) neovládáte?
- Angličtina* .....
16. Je pro vás zadání domácího úkolu srozumitelné?
- ano vždy
  - ano většinou
  - ne většinou
  - ne nikdy
17. Pokud dítěti pomáháte, jak velká zátěž to je ve vašem denním programu?
- velká
  - přiměřená
  - zanedbatelná
18. Je vaše dítě plněním domácích úkolů unavené?
- ano
  - ne
19. Musí dítě kvůli domácím úkolům omezovat jiné aktivity (sport, kroužky)?
- ano
  - ne
20. Myslíte si, že kdýž rodič dítěti pomáhá s domácími úkoly, má dítě lepší výsledky ve škole?
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne

Nyní vás poprosím o několik informací o vás a vašem dítěti.

21. Jaké je vaše pohlaví:
- muž
  - žena
22. Neivvyšší dosažené vzdělání matky dítěte:
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
23. Neivvyšší dosažené vzdělání otce dítěte:
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
24. Vaše dítě, o kterém je dotazník vyplňován, je:
- syn   třída .....
.....
  - dcera   třída .....
.....
25. Známky mého dítěte na posledním vysvědčení byly:
- jedničky
  - jedničky a dvojky
  - většinou dvojky
  - většinou trojky
  - trojky a čtverky
  - pětka

Tímto vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Michaela Mervartová, studentka Masarykovy univerzity, Filozofické fakulty, oboru Pedagogika.

Respondent č. 4. (rodič dítěte z 5. třídy)

Dotazníkové šetření zjišťující názory rodičů dětí 1. stupně základní školy na domácí úkoly jejich dětí

Vážená maminko, vážený tatínku,
dovoluji si vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který mi pomůže napsat výzkumnou část mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit výhradně výzkumným účelům.
Prosím, u uzavřených otázek zakroužkujte z uvedených možností tu, která nejvíce odpovídá vašemu názoru. U otevřených otázek, prosím, vepište odpověď. Neexistují správné nebo špatné odpovědi.

1. Co vše je dle vašeho názoru domácí úkol?
  - a. pouze písemný úkol
  - b. příprava na test
  - c. každodenní příprava na další den
  - d. zajištění materiálních věcí na hodinu (např.: na další hodinu VV má vaše dítě donést krabičku od sýru,...)
  - e. jiné .....
2. U nás doma pomáhá dítěti s domácími úkoly (prosím zakroužkujte všechny možnosti, které platí)
  - a. maminka
  - b. tatínek
  - c. sourozenec
  - d. prarodiče
  - e. doučovatel/ka
  - f. nikdo, dítě plní domácí úkoly samo
  - g. někdo jiný .....
3. Kdo z těchto osob nejčastěji u vás pomáhá dítěti s domácím úkolem? ..... *SPRÁVNĚ UČITEL* .....
4. Z jakého předmětu dostává vaše dítě nejvíce domácích úkolů?
..... *Z českého jazyka* .....
5. Mé dítě včera mělo ..... *3* ..... domácích úkolů (počet).
6. Včerejší domácí úkoly
  - a. jsem celou dobu s dítětem vypracovával/a a kontroloval/a správnost v průběhu plnění
  - b. jsem zkontroloval/a, až jej dítě vypracovalo
  - c. jsem nekontroloval/a
  - d. mé dítě včera žádné úkoly nemělo
7. Včera dítě strávilo plněním domácích úkolů ..... *30* ..... minut.
8. Domácí úkoly dítě včera vypracovávalo
  - a. hned po škole
  - b. v průběhu odpoledne
  - c. večer
  - d. nevypracovávalo, zadané úkoly nebyly na další den
  - e. nevypracovávalo, žádné nedostalo
9. Jakým způsobem jste včera zjišťoval/a, zdali má vaše dítě na další den domácí úkoly?
  - a. zeptal/a jsem se dítěte
  - b. zeptal/a jsem se třídního učitele
  - c. zkontroloval/a jsem sešity
  - d. podíval/a jsem se do deníčku (sešitu), kam si ve škole domácí úkoly zapisují
  - e. nezjišťoval/a jsem to
  - f. jiné: .....
10. Jste spokojen/a s množstvím zadávaných úkolů?
  - a. ano, jsem spokojená
  - b. nemám na to názor
  - c. ne, mělo by jich být více
  - d. ne, mělo by jich být méně
11. Máte pocit, že plnění domácích úkolů pomáhá dítěti lépe zvládat učivo?
  - a. rozhodně ano
  - b. spíše ano
  - c. spíše ne
  - d. rozhodně ne
12. Myslíte si, že by rodiče měli dítěti pomáhat při plnění domácích úkolů?
  - a. ne, dítě má učivo zvládat ve škole, úkoly by nemělo dostávat
  - b. ne, domácí úkoly by měly být takové, aby je dítě zvládlo samo
  - c. ano, rodiče by měli dítěti s úkoly pomáhat

13. **Máte díky domácím úkolům větší přehled o tom, jak vaše dítě zvládá školní látku?**
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne
14. **Vy jako rodič ovládáte bez problémů žákem probírané učivo?**
- ano (přejděte k otázce 16.)
  - ne
15. **Které učivo (předmět) neovládáte?**
- Průmyslové zeměpis* .....
16. **Je pro vás zadání domácího úkolu srozumitelné?**
- ano vždy
  - ano většinou
  - ne většinou
  - ne nikdy
17. **Pokud dítěti pomáháte, jak velká zátěž to je ve vašem denním programu?**
- velká
  - přiměřená
  - zanedbatelná
18. **Je vaše dítě plněním domácích úkolů unavené?**
- ano
  - ne
19. **Musí dítě kvůli domácím úkolům omezovat jiné aktivity (sport, kroužky)?**
- ano
  - ne
20. **Myslíte si, že když rodič dítěti pomáhá s domácími úkoly, má dítě lepší výsledky ve škole?**
- rozhodně ano
  - spíše ano
  - spíše ne
  - rozhodně ne

Nyní vás poprosím o několik informací o vás a vašem dítěti.

21. **Jaké je vaše pohlaví:**
- muž
  - žena
22. **Nejvyšší dosažené vzdělání matky dítěte:**
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
23. **Nejvyšší dosažené vzdělání otce dítěte:**
- základní
  - středoškolské bez maturity
  - středoškolské s maturitou
  - vysokoškolské
24. **Vaše dítě, o kterém je dotazník vyplňován, je:**
- syn   třída .....
  - dcera   třída .....
25. **Známky mého dítěte na posledním vysvědčení byly:**
- jedničky
  - jedničky a dvojky
  - většinou dvojky
  - většinou trojky
  - trojky a čtverky
  - pětka

Tímto vám děkuji za vyplnění dotazníku.
 Michaela Mervartová, studentka Masarykovy univerzity, Filozofické fakulty, oboru Pedagogika.